

## RİSALE-İ NUR'UN NEŞİR TARİHÇESİ

### RİSALE-İ NUR'UN TE'LİF VE NEŞRİ

Risale-i Nur'un te'lifinde hâkim olan âmil, pekçok vukuat ve şâhitlerin şهادetiyle ve müellifinin defalarca kat'i ikrariyle; **ilhamlar ve sünuhattır.**

Bu noktadan hareketle, evvelâ Risale-i Nur'un te'lif şekli ve neşir keyfiyetinin çeşit ve nevilerinin üzerinde durmak istiyoruz. **Şöyle ki:**

Risale-i Nurlar bazan zahirî bir sebep olmaksızın, Hz. Üstad'ın ruhundan doğan manevî bir ihtiyacın sevkiyle te'lif edildiği gibi-ki bunlar umumiyetle müslümanların müşterek malı olan iman hakikatlarının külli ve umumi izah ve şerhleridir- bazan da hususî ve has bir makamda İslâmî, içtimai veya ilmî bir müşkilin halline dair sorulan bazı suallerin cevabı olarak te'lif edilmiştir. Bazan da ehl-i dünyanın ve bazı idarecilerin gayr-ı insanî baskı ve zulümlerinin had safhaya ulaştığı vakitlerde, onları o zulme sevkeden gizli hâin mülhidlerin zulümlerini yüzlerine çarpan ve onları hakikat, ilim ve medeniyet meydanında hayvandan aşağı düşüren bazı risalelerin te'lifleri olarak saha-i vücuda çıkmışlardır.

İşte bu risalelerin heyet-i umumiyesi itibariyle evvelâ birinci derecede umumî, hususî, mahrem, yarı mahrem gibi bir sınıflandırma yapılabilir.

Diğer bir cihetten yâni Hz. Üstad'ın bizzat kendi tasarruflarıyla neşir sahasına çıkmaları itibariyle de şöyle sınıflandırılabilir:

- 1.** Herkesin her zaman faydalanacağı imanî ve umumî risalelerdir. Bunlar, hem ilk te'liflerinden sonraki elyazma döneminde, hem teksir makineleriyle bir derece umumî neşriyat sahasına çıkıldığında, her zaman neşredilmiş risalelerdir.
- 2.** Elyazma asıllarda olduğu gibi, teksir makineleriyle yarı umumî neşir sahasına çıkıldığında mecmualarla intişarı devam eden risalelerdir.
- 3.** Teksirle çoğaltılan mecmualarda neşredilen her Risale ve risalenin her parçası, yeni yazı eserlerde neşredilmemiştir.
- 4.** Teksirle ve matbaada neşredilen kısımları Hz.Üstad tensib ederken, hâriç tutup neşrettirmediği kısımlar ki, Yirmidokuzuncu Mektub'un Kur'an'daki huruf ve kelimatına ait kısımlar ve bazı mektublardan çok hususi bahislerdir.

**“RİSALE-İ NUR”** adı altında 1926'dan sonra te'lif edilen risalelerin heyet-i umumiyesinin, yukarıda sıralanan dört çeşit intişarları olduğu gibi; **Hz.Üstad'ın eski eserlerinde de yeniden neşrettiği zaman bazı tasarrufları olmuştur.**

---

Eski eserlerini de yukarıdaki dört kısım neşir şekline ilâve edersek, eserlerinin neşir durumu beş sınıf olarak karşımıza çıkar.

### **Bunlara misal vermek gerekirse, şöyle:**

**Birinci neşir şekli ki:** “Sözler”in tamamı, “Lem’alar”ın mutlak ekseriyeti, “Mektubat”ın çoğunluğudur. Bunlar ilk elyazmalar döneminde de, teksirle de, matbuat alemiyle de neşredilmiştir.

**İkinci neşir şeklinin misalleri,** yâni elyazmalarda bulunup, teksirle çoğaltılan mecmualarda neşredilmeyenlerin misalleri ise: Başta “**Rumuzat-ı Semaniye**” Risalesi; matbu **İşârât-ül İ’caz** ile **Onuncu Söz’ün tevafukları** hakkındaki hususî risale ve Yirmisekizinci **Mektub’un bazı parçaları** gibi hususîlik arzeden ve herkese her zaman lâzım olmayan bahislerdir.

**Üçüncü neşrin misalleri ise** daha çoktur. Yalnız bir kaçının isimlerini vereceğiz. Çünkü Üstad Hazretleri, hal-i hayatta iken hemen hemen Risale-i Nur’un bütün mecmuaları yeni yazı ile neşredildi. Hz. Üstad bunların baskılarını gayet titizlik içinde takib edip, hepsini dinlemek veya eski yazısından takib etmek suretiyle lâzım gelen tashih ve tasnifi yaptırdı.

**“SÖZLER”** mecmuasını hiçbir tasarruf yapmadan, olduğu gibi neşrettirdi. Yalnız âhirine “Konferans”ı ilâve etti.”Lemeat” eserini de bazı tashih ve tasarruflarla Sözler mecmuasına ilhak etti.

**“MEKTUBAT”** mecmuasına gelince: Yeni yazısındaki şekilde birçok risaleleri tayyettirdi. Meselâ: Yirmi Sekizinci Mektub’un hususî bazı parçalarını çıkardığı gibi, bu mektubun altıncı kısmı olan ve Vehhabîlerin Haremeyn-i Şerifeyn’e tasallutunun hikmetini beyan eden risaleyi olduğu gibi çıkarttı.

**“LEM’ALAR”** mecmuasında ise: Sekizinci, Dokuzuncu, Onsekizinci Lem’aları ve Yirmisekizinci Lem’anın bazı parçalarını yeni yazısında neşrettirmedi. Yirmidokuzuncu Arabî Lem’adan sadece “Allahu Ekber” kısmını koydu.

**“SİKKE-İ TASDİK-İ GAYBİ”** mecmuasının yeni yazısında da Hz.Üstad bazı tasarruflar yaptı. Eski yazısında olan herşeyi, yeni yazısına koydurtmadı. Çünkü hususîlik arzeden bazı parçalar vardı.

**“ASA-YI MUSA”** mecmuasında da bazı ufak tasarruflar yaptı. Eski yazısının âhirinde yer alan kısımları koydurtmadı. Ve Ahmed Aytimur’a sadece birinci cildinin neşrî için emir verdi.

**“İŞÂRÂT-ÜL İ’CAZ”** eserine gelince : Bu kitab ilk tercüme edildiğinde Hz.Üstad, onun eski yazıyla olan şekline Arapçasını da ilâve ile beraberce bir cild içinde neşrettirdi. Fakat bir zaman sonra Arapçasını Türkçesinden ayırdı. Yeni yazı neşir safhasında ise, Bakara Sûresinin baş tarafında münafıkların hâlini tasvir eden oniki

---

âyetin tefsirini neşrettirmedi. Neden neşrettirmediğini bilmiyoruz.

## **LÂHİKALAR'ın neşrine gelince:**

### **Sungur Ağabeyin beyanı vechiyle,**

“**BARLA**” Lâhikasının şimdiki tarzdaki mektublarının tamamı Hz. Üstad'a arz edilmediği için veya Hz. Üstad o gün için tensib ettiği miktar; Barla Lâhikası değil de belki bir kısım Barla mektublarıyla beraber “**Yirmi yedinci Mektub**” adı altında bir kitabı, Hz. Üstad İstanbul'a gönderdi. Bu kitap daktilo ile yazılıp, mahdud miktarda teksir edildiği için, dar sahada intişar etti. Daha sonra Hz. Üstad'ın neşre hazırladığı tekmiel el yazma Barla Lâhikaları yeni yazı ile neşredildi.

“**KASTAMONU**” Lâhikasını ise Hz. Üstad bizzat tashih ederek, yeni yazı ile matbaada neşri için hazırladı ve genişce tasarrufata tâbi tuttu. Bazı mektubların tamamını, bazılarının bir kısmını, çıkarılması için işaretledi. Böylece şimdi elde mevcut yeni yazı Kastamonu Lâhikası tab'edildi.

“**1. EMİRDAĞ LÂHİKASI**”: Bunu da Hz. Üstad aynen Kastamonu Lâhikası gibi, tashih ederek ve neşredilecek yerlerini işaretliyerek nâşirlerine verdi.

“**2. EMİRDAĞ LÂHİKASI**” ise: Kuleönlü Küçük Ali'nin yazdığı mektublar mecmuasında sadece 1953 yılına kadar yazılan mektublar bulunuyordu. Üstada bu şekilde arz edilmişti. Hz. Üstad ise, onu olduğu şekliyle tashih edip Ankara'ya gönderdi. Neşrinde gecikme oldu.

**Hz. Üstad'ın vefatından sonra ve umumî ihtiyacın zarureti karşısında** Merhum **Zübeyr Ağabey** başta olmak üzere **Sungur, Tâhirî, Bayram ve Hüsnü Ağabeyler harekete geçerek**, 2.Emirdağ Lâhikasına ait ne kadar mektublar varsa toplattırıldı, uzun istişareler neticesinde (umum için neşre en uygun kısımlar seçildi.) ve neşredildi. İşte şimdi elde mevcut 2.Emirdağ Lâhikası böylece meydana çıktı.

Ve hâkezâ **Tarihçe-i Hayat, Mesnevi-i Nuriye ve diğerleri** ve Üstadın zamanında tab'edilen bütün küçük risaleler, Hz. Üstad'ın izni ve nezareti altında neşredildi.

**Dördüncü kısım neşriyatın misalleri ise**, birkaç risaledir. Bunlar “**Mahkeme-i Kübra'ya Şekva**” ismi altındaki parçanın dokuzuncu ve onuncu maddeleri ile, Yirmi dokuzuncu Mektub'un Kur'an harfleri ve kelimeleri hakkında tafsilli kısımlarıdır ki, Hz. Üstad “ziyade tafsilat diye işneledim” demiştir. Bunlar ilk zamanda da, son zamanda da umuma neşredilmemiş, çok hususî bırakılmıştır. Elyazı asıllarda mevcuttur.

**Beşinci sınıf neşriyat ki;** Hz. Üstad kendi eski eserlerini yeniden neşrettiğinde yaptığı tasarruflardır. Bu tasarruf daha çok üç eseri üzerinde cereyan etmiştir :

---

**Birincisi:** manzum **LEMEAT** eseridir. Hz. Üstad bu hârîka, emsalsiz eserini yeniden neşretmek istediğinde; üzerinde bazı tasarruflarda bulunmuş, çok az yerlerini tayedip, ortasındaki bir parçayı başa almak gibi hususî tasarruflarda bulunmuş ve ilk önce o zaman Isparta’da teksir edilmekte olan İslâm harfli **SÖZLER** mecmuasının sonuna eklemiştir. Sonraları 1956’da yeni yazı ile **SÖZLER** mecmuası tab’edildiğinde, tekrar **LEMEAT** üzerinde küçük bazı tasarruflar yapmış ve yeni yazı **SÖZLER’in** âhiline yeniden koydurtmuştur.

**İkincisi: “MÜNAZARAT”** eseridir. Bu eserin yeniden neşri 1951-1952’lerdedir. O zaman Isparta’da teksir edilmekte olan **MEKTUBAT** mecmuasının ikinci cildinin içine dercedilmiştir. Bunu da, Lemeat gibi bazı tasarruflardan geçirdikten ve kitabın üçte biri kadarını baş tarafından çıkarttıktan ve bazı kelimelerini tashih ve ta’dil ettikten ve dipnotlara bir çok hâşiyeler ilâve ettikten sonra neşrettirmiştir. Hüsrev Ağabeyin teksir ettiği Mektubat’ın ikinci cildinde mevcuttur, görülebilir. Fakat 1959’larda yeni yazı ile tekrar umuma neşredileceği zaman, Hz. Üstad onu tekrar dikkatle okumuş, tashih etmiş ve bazı tasarruflarda bulunmuştur. Şimdi elde mevcut yeni yazı **“MÜNAZARAT”**, işte o Münazarat’tır. Yeni yazısına konulmamış bazı dip notlar, Üstad tarafından çıkarılmıştır.

**Üçüncüsü: “İKİ MEKTEB-İ MUSİBETİN ŞHADETNAMEŞİ” veya “DİVAN-I HARBİ ÖRFİ VE SAİD-İ KÜRDİ”** eseridir. Bu eser 1910 ve 1911 tarihlerinde iki defa tab’edilmekle birlikte; 1912’de ikinci baskısı yapılan arabî Hutbe-i Şamiye’nin arka kapağında bazı eserlerinin isimleri verilirken bu eserin ismi karşısında “Onun tab’ında çok yanlışlar vardır” ibaresi yazılmıştır. Bundan ve benzeri sebeplerden dolayı olsa gerektir ki, Hz. Üstad bu eserin üzerinde çok durmuş ve birkaç defa tashih ve ta’dil etmiş, tasarruflarda bulunmuştur.

**Birinci ve ilk tasarruf :** 1947’lerde İnebolu’da teksirle çoğaltıldığı zaman üstünde yapılan bazı tasarruf ve tashihler.

**İkincisi:** 1951-1952’lerde Isparta’da yeniden teksirle çoğaltıldığında yine tekrar bazı tasarruflarla ta’dili cihetine gitmiştir. **Hüsrev Ağabeyin teksir ettiği nüshanın başında yer alan Üstadın şu mektubu bu hakikatı aydınlatmaktadır:**

بِسْمِ سُبْحَانَهُ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

**Aziz Sıddık Kardeşlerim,**

**Bu tashihli tarzı, has dostların meşveretiyle teksir edebilirsiniz.** Hem bu musahhahın bir suretini size gönderdik. Eski harfle kabil ise, teksir edilebilir. Madem eski zamanda iki defa tab’edilmiş, kimse itiraz etmemiş.

Hem ilişmek ihtimali bulunan bazı kelimeler de değiştirilmiş, aynı hakikat bir risaleciiktir. Has dostların tensibiyle fakat sıhhatına tam dikkat etmek şartıyla

---

neşredebilirsiniz. Bu risale, eski zamandan ziyade bu zamanın tam bir dersi olabilir.

**Said Nursî**

-----o0o-----

**Üçüncü ve en son tashih:** Yeni yazıyla neşredilmek üzere İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi son şeklini aldığı zaman yine Hz. Üstad onu gözden geçirmiş ve bazı tashih ve ta'dillere tâbi tutmuş, kapağındaki "**Said-i Kürdî**"yi "**Said-i Nursî**" yapmıştır.

Mezkur eserin üç şekildeki nüshalarından başka, Hz. Üstad'ın eliyle tashih edilmiş bazı elyazma nüshaları da mevcuttur. Bunları da Üstad Hazretleri tashih ettiği halde, aralarında bazı nüsha farkları vardır. 1973'de Kur'an harfiyle baskısı yapılan nüsha üç adet ayrı ayrı nüshalarıyla karşılaştırılıp tashih yapılmış ve "**ÂSÂR-I BEDİİYE**" deki şekliyle basılmıştır. Adı geçen eser hakkında sözünü ettiğimiz hem ilk matbu' iki nüshası,

Hem İnebolu'nun teksir ettiği nüsha, hem de Isparta'nın teksir ettiği nüshalar, ayrıca da Hz. Üstad'ın eliyle tashih edilmiş elyazma iki nüsha bizde mevcuttur. **Son şekil tashihli nüsha ise, Ankara'da Said Özdemir'dedir, görülebilir.**

Risale-i Nur'un neşriyatı hakkında yazdıklarımızın şahidlerinden hâlen hayatta olanlar pek çoktur. O zamanlar Risale-i Nur'u bizzat neşredenler ve bu nâşirler ve hizmetle yakından alâkadar olanlar, yazdığımız neşir safahatını bilirler ve bildikleri içindir ki; tahrif iddialarına karşı, "**Üstadın Hizmetkârları**" imzasıyla cevap neşretmişlerdir. Biz de bu cevabı aynen kitabımızın sonuna eklemiş bulunuyoruz.

Neşriyatın bu tarihî seyriyle beraber; **Risale-i Nur'un neşrinde asl olan:** Hatt-ı Kur'anla olan neşriyattır. Lâtin harfleriyle olan neşriyat ise; iman kurtarma zaruretinden dolayı Hz. Üstad'ın bir müsaadesidir. (\*)

Halkın ekseriyeti bilhassa gençlik, lâtin harflerini bilip, hatt-ı Kur'anı bilmediğinden ve bu zamanda imanı kurtarmak mübrem bir ihtiyaç halinde olduğundan, **Hz. Üstadın tanzim ettiği tarzda, yâni Risale-i Nurların ekser cüzleri lâtin harfleri ile, Külliyyatın tamamı ise hatt-ı Kur'anla neşredilmiştir ve devam eder.** Binaenaleyh, hatt-ı Kur'anla neşredilmiş bir mevzu, lâtin hurufuyla neşriyatta bulunmamasıyla, "**neşredilmemiştir**" denilemez.

**Müntezir Nur Risalelerindeki bazı nüsha farklarının keyfiyetine gelelim:**

## **NÜSHA FARKLARININ MÂHİYET VE KEYFİYETİ**

Nüsha farkı, Kur'an müstesna olarak hemen hemen her kitabda mevcuttur.

---

Hattâ kur'an'ın lâfız ve kelimeler cihetinde nüsha farkı yoksa da, kıraat tarzında çeşitli telaffuz şekli vardır. Hem, Ehl-i Sünnet Ve-l Cemaatin yanında Kur'an'dan sonra en makbul ve muteber sayılan Buharî-i Şerif'de dahi bazı nüsha farkları bulunmaktadır. Buharî'nin İstanbul baskılı Osmanlı nüshasının kenarında bu nüsha farklarına işaretler konulmuştur. **Bu böyle olunca, elbette Risale-i Nurlarda da nüsha farkları olacaktır.** Bu farklar sadece kelimelerde değil, cümlelerde hatta satırlarda da olması gayet tabîidir. Sâir kitablardaki de öyledir.

Evet, **Risale-i Nur kitablarının nüsha farkları vardır, fakat aynı ma'nada ve aynı teradüfte ayrı ayrı kelimelerden ibarettir.** Çünkü, Müellif-i Muhterem uzun zaman tashih vazifesinde yüzlerce, binlerce risaleyi tashih etmiştir. Böylece Üstaddan musahhah elyazma me'haz eserlerde de bazı nüsha farkları bulunmaktadır. **Bu me'haz eserler, nâşirlerce muhafaza edilmektedir.**

İşte şimdi biz gerçeğin delil ve belgelerini arz etmeye çalışacağız. Daha sonra da nüsha farklarının keyfiyeti hakkında ve nasıl ve nerelerde vâki' olduğunun şekli üzerinde isbatlı bir araştırma yapacağız.

## **ÜSTAD HAZRETLERİNİN BAZI TASARRUFLARA DAİR İZİNLERİ**

Nüsha farkına sebep olmuş tasarruf izinlerinin belgelere geçmeden önce, çok mühim bir noktayı hatırlatmak isteriz. Şöyle ki : Hz. Üstad'ın verdiği izin ve ruhsatların zaman ve zemini sadece ve sadece onun sağlığında ve onun teftiş nazarından ve tashih ve tasvibinden geçmiş olması şartıyla kabul edilmiştir.

Zira o zât, te'lif vazifesinden sonra, risalelerin her tip ve her çeşit neşriyatını bizzat takib etmek ve her şeyden önce sıhhatli çıkmasıyla alakadar olmak vazifesinde son derece gayret sarf etmiş, bakmış, dinlemiş ve düzeltmelerde bulunmuştur.

**Öyle ise** o ameliye, yani tasarruf meselesi ve ona dair sâdır olan izinler, münhasıran ve yalnız onun hayatta bulunduğu zamanlara mahsustur. Yoksa, Allah muhafaza buyursun, itimadın istinadı olan Hz. Üstad'ın vefatından sonra da o işin devamını mesağ görmek, Risale-i Nur'un ulvî, safî, müemmen nuraniyetinin uçmasını arzu etmek demektir. Bunun içindir ki, Risale-i Nur'un neşriyatında tashihat, daima Hz. Üstad'ın tashihinden geçmiş olan çoğu elyazma musahhah eserler üzerinde yürütülmektedir. Bu orijinal eserler de muhafaza altındadır.

**Bu münasebetle:** Bazı insanların, zaman zaman Nurları sadeleştirme adı altında tasarladıkları iş ve ameliye, herhalde affedilmez bir tahriftir.

Bu eğer faraza hâlis bir niyetle düşünülüyorsa... Yoksa eğer bu unvan altında başka niyetler ve fikirlerle o işi düşünüyorlarsa, o zaman zâten zındıkların bir oyunu ve din düşmanlarının bir tuzağı olduğu hatıra gelir. Bu mevzu ileride tafsilâtli olarak ele alınacaktır.

---

## RİSALE-İ NUR'UN TASHİHİNE AİT İZİN VE RUHSAT BELGELERİ

Bu izin ve ruhsatlar, Risale-i Nur'un te'lifi ve neşriyatıyla beraber uzun müddet devam etmiştir. Bütün bunları sıralayacak değiliz. Birkaç örnek vermekle iktifa edeceğiz.

**Hem bu izinler, rast gele herkese verilmiş değildir. Belki merhum Hulusî Bey gibi, Hüsrev Altunbaşak gibi bazı zâtlara ve ayrıca Medresetüzzehra erkânlarının müşterek meşveretlerine verilmiştir. Bunun yanında, Hz. Üstad'ın hayatının son senelerinde o izinleri kaldırdığına dair bazı davranışlarının emareleri ve bazı ifadelerinin vârid olduğunu da tekrar hatırlatırız.**

"...Bundan evvel dört suale cevab ve mugayyebat-ı hamseye dair Sabri Efendi ve Hâfız Ali'nin suallerine dair kısa cevabı, Hüsrev ile beraber okuyunuz. Münasib görürseniz üçü birden, ya Onaltıncı Lem'a veya yazılmayan Ondördüncü Mektub makamına kaim edilsin. Hem yanlış var ise, tashih edersiniz. Çünkü, cevabların aslı sünühat olmakla beraber tafsilâtında fikrim karışarak yanlış edebilir.[\[1\]](#)"

**Dördüncü Mektubun sonunda:** "...Keşki şâir olsaydım, bunu teknil etseydim" dedim. Halbuki şiir ve nazma istidadım yokken yine başladım, fakat nazım ve şiir yapamadım; nasıl hutur etti ise, öyle yazdım. Benim vârisim olan sen, istersen nazma çevir, tanzim et...[\[2\]](#)"

### **Verilen izin ve ruhsatlar karşısında Albay H. Hulusi Bey'in bir beyanı:**

"...Sabri Efendi kardeşimiz ne güzel takdir etmiş, mâşâallah, mâşâallah. Kimin haddidir ki, bu Nurlarda yanlışlık bulsun. Evet, bazı ibareler belki edebiyat denilen şeye tam muvafık düşmüyormuş. Bunda da isabet var. Çünkü edebiyat satılmıyor, Kur'an'dan nurlar gösteriliyor. Bu fakir kardeşiniz bu Sözler'i okuduğum zaman, üstadımı temsil eder bir hâl alıyorum.

Tabiratınızla, şivenizle okumak bana o kadar zevkli, lezzetli geliyor ki, tarif edemem. Onun için bir harfe dokunmayı azîm bir günah işliyorum telakki ediyorum. Bazan verdiğiniz salahiyetin manevî kuvvetiyle namınıza olarak bir harfin yerini değiştiriyor veya kaldırabiliyorum. İşte bendeki telakki ve tesir bu mahiyettedir...[\[3\]](#)"

### **Yirmi Altıncı Mektub'un Dördüncü Mebhasının Altıncı Mes'elesinin başında şöyle bir izin ve ruhsat vardır:**

**"Sâlisen:** Şeytanla münazara namındaki Birinci Mebhas'taki şeytanın mesleğine ait bazı tabirat çok galiz düşmüş. **"Hâşâ, hâşâ!"** kelimesiyle ve farz-ı muhal suretindeki kayıdlarla ta'dil edildiği halde, yine beni titretiyor. Sonra size gönderilen parçada bazı ufak ta'dilât vardı, nüshanızı onunla tashih edebildiniz mi? Fikrinizi tevkil ediyorum; o tabirattan lüzumsuz gördüklerinizi tayıyedeabilirsiniz.[\[4\]](#)"

---

Üstad Hazretleri, Kastamonu hayatında da yine bu konuda daha geniş izin ve ruhsatlar vermiştir. Bilhassa Taşköprülü Sâdık Bey’le Tarihçe-i Hayat’ının muhtevası konusunda yaptığı muhaberelede daha çok ve geniş tasarruf izinleri vermişlerdir. Bunlar yazmakta olduğum Tarihçe-i Hayat kitabının baş taraflarına kısmen kaydedildiği için, onların dışında kalan bir iki nümune arz ediyorum:

**Birinci nümune:** “...Zannederim ki, hakaik-i âliye-i imaniyeyi Risale-i Nur ihata etmiş, başka yerlerde aramaya lüzum yok. Yalnız bazan izah ve tafsile muhtaç kalmış. Onun için vazifem bitmiş gibi bana geliyor.

**Sizin vazifeniz devam ediyor.** Ve inşaallah **vazifeniz şerh** ve **izahla** ve **tekmil** ve **tahşiye** ile ve **neşir** ve **talim** ile, belki **Yirmibeşinci** ve **Otuzikinci mektubları te'lif** ile ve **Dokuzuncu Şua'nın Dokuz Makamını tekmil** ile ve Risale-i Nur'u **tanzim** ve **tertib** ve **tashih** ile devam edecek...[5]”

**İkinci nümune:** “...Yirmi sene evvelki Türkçe ile şimdiki Türkçenin farkı olduğundan, yeni Türkçe için bazı kelimat-ı Arabiyede tasarruf edildi. Siz de öyle yapabilirsiniz. Risale-i Nur yirmi sene evvelki Türkçe ile konuşur. O zamanı görmeyen gençlere teshilat olmak için bazı ta'biratı değiştirsенiz iyi olur...[6]”

**1944-1949 yıllarında Üstad, Emirdağı'nda iken bu konuda verdiği izinler vardır. İki, üç nümune arz ediyoruz:**

“ Çok faal ve imanı ve ihlâsı çok kuvvetli Ahmed Nazif evvelce yazmıştı ki, Zülfikar ve Asa-yı Musa'daki mânası anlaşılmayan müşkil bazı Arabî kelimeleri tercüme etmek gibi hizmeti benden isterdi. Benim şimdiki hâlim ve devam eden hastalığım ve maddi sıkıntılarım müsaade etmiyor. **Sizler iki veya üç zâtı bu vazife ile benim bedelime meşgul ediniz.** Fakat çok inceden inceye gitmesinler. Hattâ mânayı bozmayan yanırlara çok ehemmiyet verilmesin...[7]”

**Elhüccetüzzehra Risalesinin İkinci Makamının bir haşiyesinde şöyle yazılıdır:** “Bundan sonraki kısmı, bütün ömrümde görmediğim dehşetli ve semli bir hastalık içinde yazılmış. Kusuratıma nazar-ı müsamaha ile bakılsın. Hüsrev, münasib görmediği kısmı ta'dil, tebdil, islah edebilir.[8]”

**Emirdağında yazılan** “Meyve'nin Onuncu Mes'elesi”nin birinci sahifesinin hâşiyesinde şöyle yazılıdır: “Siz islah edebilirsiniz. Uzun bir cümleyi birkaç cümleye çeviriniz, fehmi kolaylaştırır.”

**İnebolu'nun teksir ettiği Zülfikar'ın baş sahifesinde şöyle yazılı:** “...Zülfikar Mecmuasının tashihini tamam yapamıyorum. Bir tek nüsha mukabelesiz tashihi ise; yirmi sene evvelki te'lif zamanına gayet kuvvetli bir kuvve-i hafıza ile girmek lâzım geliyor ki, tam tashih edilsin. Halbuki bu hastalıkta kuvve-i hâfızam sönmüş hükmündedir. Fakat ben şimdi baktım ki, hadsiz şükür olsun, mânayı bozacak ehemmiyetli yanırlar pek az gördüm. Onun için mühim yanırlar görsem, bir listecik size gönderilecek. Said Nursi. ”



---

## **Bu gelecek yazıda tasarruf için ruhsat izni bulunduğu halde, o tip izin ve ruhsatların kaldırıldığını da iş'ar ediyor:**

**“Sâniyen:** Nur’un metni, izaha ihtiyacı olsa, ya satırın üstünde, ya kenarda hâşiyecikler yazılsa daha münasibdir. Çünkü metin içine girse, teksir edilen nüshalar ayrı ayrı olur, tashih lâzım gelir.

Hem su-i isti'male kapı açılır, muarızlar istifade ederler.

Hem herkes senin gibi muhakkik müdakkik olmaz, yanlış bir mana verir, bir kelime ilave eder, ehemmiyetli bir hakikatı kaybetmeye sebep olur. Ben tashihatımda böyle zararlı ilaveleri çok gördüm.

Hem benim tarz-ı ifadem, bu zamanın Türkçesine uygun gelmiyor. Bir parça dikkat ve teenni ister. Belki bunun da bir faydası bir hikmeti var...[\[9\]](#)”

İşte Hz. Üstad’ın bunlar ve benzeri bir çok izin ve ruhsatlarını hâvi söz ve beyanları karşısında, Nur Talebelerinin nâşirler kısmının ileri gelenlerinden mutlak çoğunluğu, Hz. Üstad’ın o tarz beyanlarını bir iltifat, bir taltif ve belki de bir sadakat imtihanı olarak telâkki etmişler.

Yahud da H. Hulusi Bey gibi, Risale-i Nur’un üslubları, edeb ve edebiyatın klasik bazı kaidelerine uygun gelmese de, Risale-i Nur müellifinin şive ve ifade fitrîliğini Kur’an’ın Nurlarını aksettirmede en muvafık, en münasib ve en lâyük bir üslûb görerek; ona ilişmenin en büyük bir cinayet olacağını kabul etmişler. Lâkin Nur Talebeleri nâşir ve kâtiblerinden ( **Hüsrev Altunbaşak** gibi) bazı zâtlar, Hz. Üstad’ın o izin ve ruhsatlarını ciddî telâkki ederek kendilerini o işde selâhiyetdar görmüşler ve ilk başlarda ufak-tefek “ve”, “hem”, “dır” gibi ekleri ilave etmede, kendilerinde cesaret görmüşler.

Daha sonraları, merhum Husrev Ağabey biraz daha cesurca hareket ederek, bazı kelimeleri tercüme şeklinde sadeleştirmesine, hatta bazı kelimelerin ve küçük bazı cümleciklerin kalıp ve yerlerini değiştirerek aynı mâna ve mefhumla dizilmesine kendisinde selahiyet gördü. [\(\\*\)](#)

Lâkin az yukarıda belirttiğimiz gibi, Nur’un diğer sâhib ve vârisleri olan, Nur fabrikasının sahibi merhum şehid Hâfız Ali ve hey’eti ve Bedre’li merhum Hoca Sabri gibi zâtlar ve yetkili şahsiyetler, o tarz bir cesarete suret-i kat’iyyede yanaşmamışlar ve Risale-i Nur’un bir tek noktasını bile değiştirmekten veya tek bir harf ilave etmekten çekinmiş ve korkmuşlardır. İşte bu noktada, Husrev Ağabey’in yazdığı nüshalarla, Hâfız Ali ve Bedre’li Hoca Sabri ve Kuleönlü Mübarekler Heyetinin yazdıkları nüshalar arasında böyle ufak-tefek nüsha farkları meydana gelmiştir. Bilâhare hemen hemen onlar da yeni yazı neşriyatta izale edilmiş gibidir. Çünkü, elde mevcut asıl nüsha, musahhah me’hazlarla defalarca okunmuş ve Hz. Üstad’ın te’lifteki asliyeti muhafaza edilmiştir.

---

Az yukarıda arzettiğim vechile, elle yazılan ve bilâhare Isparta ve İnebolu'nun teksir makinalarıyla çoğaltılan Risale-i Nur nüshalarını Hz. Üstad dikkatle takib ediyor ve bizzat görüyor, okuyor ve tashih ediyordu. Cüz'i bazı nüsha farklılıklarına ziyade ehemmiyet vermiyor, mânayı bozmayan kelime ve cümlelere ilişmiyordu. Böylece her iki tarz nüshalarda çoğaldı.

Hatta İnebolu'nun teksir ettiği nüshalar ekseriyetle İslamköyü ve Kuleönü veya Bedre'li Hoca Sabrinin yazdıkları nüshalara göre yazıldığından, Hüsrev Ağabey'in teksir ettiği nüshalarla bazı farklar gösterir şekilde olmuştur. **Bundandır ki;** bugün meselâ İnebolu'nun bir Asâ-yı Musa'sı ile, Isparta'nın teksir ettiği bir Asâ-yı Musa'yı *-her ikisi de Hz.Üstad'ın kontrolünden geçtiği halde-* karşılaştırsak, bazı kelime ve cümlelerde mânaca bir, fakat sûretçe bazı cüz'i değişiklikler görülür.

Ama buna herhangi bir kimsenin bir şey demeye haddi ve hakkı yoktur. Çünkü, onun müellifi onları görmüş, kontrol etmiş ve düzeltmelerde bulunmuştur. Lâkin Risale-i Nur'un nüshalarını tek tarz yapmak hususunda Hz. Üstad'ın herhangi bir talebi veya emri sâdir olmamıştır. Fakat tashihat hususunda talebelerine çok mükerrer ve pek ciddi emirleri olmuştur. Bunun için Hz. Üstad'ın vefatından sonra bir çok defalar Nur mecmuaları musahhah nüshalarla karşılaştırılıp son derece titizlik içinde tashihleri yapıldığı halde, tek tarz nüsha yapmak teşebbüsüne tevessül edilmemiştir. Nüsha farklarının menşei budur.

### **Bu da iki noktadan gelmiştir:**

**Birincisi:** Yukarıda tafsili geçtiği üzere Hz. Üstad'ın has bazı talebelerine birçok defalar gayet samimi olarak verdiği tashih ruhsatı ve tanzim izni...

**İkincisi:** İlk başlarda elle çoğaltılan risalelerin kâtibleri içinde bazılarının ya okuyamadığı veya mânasını bilemediği bazı kelimelerin imlâsında ve yazılış şeklinde yanlışlar düştüğünde veya yine kâtiblerin yazarken sehven bir iki kelimeyi veya cümleyi veya satırı noksan yazdıklarında, Hz. Üstad, bunları tashih ederken o anda ve o yerde, o makamın mânasını ifade edecek olan bazı kelime veya cümleleri tashihen ilâve ettiği gibi, başka bir nüshayı da nâdiren, aynı mânada başka kelimelerle tashih ederdi.

Evet, Hz. Üstad risaleleri tashih ederken herhangi bir asılla karşılaştırmadan düzeltmelerde bulunur. "Ben tashihatta hayâlen te'lif zamanına gidiyorum, öyle tashih ediyorum" meâlindeki ifadesi; her halde ve mutlaka, meselenin mânası cihetiyle olmak lâzımdır. Çünkü tashihatta harf harf, kelime kelime üzerinde durmayıp yalnız mânasını düşündüğünü ve ona göre düzeltmeler yaptığını görmekteyiz.

Bu meseleye şunu da ilâve etmek gerekir ki: Yukarıda bir nebze temas edildiği üzere, Hz. Üstad'ın mezkûr izin ve ruhsatlarıyla kendini ziyadesiyle selâhiyetdar gören bazı zâtların tanzim işlerini çoğalttığını gören Hz. Üstad, 1949 yılından başlayarak 1953'lerde tamamen durdurma cihetine gitmiş ve o izin ve ruhsatları

---

kaldırmıştır.

Hatta bu cümleden olarak, vazifesi ve şahsiyeti itibariyle bir kâtib ve kitabet iken, Üstad Hazretlerinin verdiği mezkûr izinlerle, vazifesinin kâtiblikten öteye geçtiğini sanan bir zât, “**Muhakemat**” gibi çok derin ve çok ilmî ve müdakkik âlimlerce zor anlaşılabilen bir eseri teksir edeceği zaman, mânasını iyice kavramadan bazı kelimelerini tercüme şeklinde tasarruflara girişmiş ve o surette mumlu kağıtlara yazmaya başlamışken, Hz. Üstad bu durumu görür görmez hemen durdurmuş ve o kâtibe başka bir iş göstererek “**Muhakemat**”ın teksirini te’hir ettirmiştir.

Bu vak’anın şahidleri ve râvilerinden hala hayatta olanlar vardır. Ayrıca o zâtın üzerinde tasarruf edip sadeleştirdiği “**Muhakemat**” nüshasının bir iki fasikülü bizdedir.

İşte bu vak’a ile ve Üstad Hazretlerinin biraz yukarıdaki mektubu ile tebeyyün eden gerçek; onun hayatının son senelerinde mezkûr izin ve selâhiyetleri iptal ettiğiidir.

Hal böyle iken, onun vefatından sonra herhangi bir tasarruf ile düzeltmelere veya sadeleştirme gibi keyfî teşebbüslere niyet etmenin veya ona kalkışmanın çok büyük bir vebal ve pek azîm bir hata olacağı muhakkaktır. Çünkü Hz. Müellif mâdem hayatta değildir ve mâdem kendi zamanında sadeleştirme denilen yozlaştırma ve bozma hareketini tasvib etmemiştir ve öyle teşebbüslerde bulunanları, talebeleri vasıtasıyla durdurmuştur. **O halde o kapı kesinlikle kapalıdır.**

Kaldı ki, ortaya atılan herhangi bir meselenin halli veya Risale-i Nur mesleğini ilgilendiren bir mevzuun vuzuha kavuşturulması için; risalelerden o mesele ve o mevzu hakkındaki parçaları bulup yanyana getirerek broşürler ve kitapçıklar yapılmasına dair izinlerin kaldırılmış olduğuna, herhangi bir işaret ve vakıa görülmemektedir.

Öyleyse, bazı âdi heves ve niyetle, süflî şeylere Nurları âlet yapmamak şartıyla, o gibi broşürlerin neşrinde bir mâni’ yoktur ve her zamanda geçerlidir.

-----oOo-----

Üstad Hazretleri kendi eski eserlerinden “**Divan-ı Harbi Örfî**” ve “**Münazarat**” kitaplarını en son şekliyle 1959’larda yeni yazıyla matbuat âleminde umuma karşı neşrettiği zaman; 1952’de “Münazarat”a ilâve ettiği hâşiyelerden bir ikisini, sarîh olarak bazı lâstikli kanunlar karşısında mes’uliyeti mûcib olmaması için çıkarttı. Fakat asıllarda bâki kaldı. Bu tasarruf Hz. Üstad’dan geldiği kat’î olduğu halde, şu son senelerde onu güya -bin kere hâşâ- bir tahrif nümunesi imiş gibi işâaya çalışmışlar. Halbuki o hâşiyeye iptal edilmemiş; asıllarda ve teksir neşriyatta vardır.

**Şu meselemiz münasebetiyle başımdan geçmiş ibret verici bir hikâyeyi burada nakletmeden geçemeyeceğim. Şöyle ki:**

---

1969'da Arabî Mesnevî'yi tab'etmek için teşebbüse geçtiğimizde; aslen Arabça olan Mesnevî'nin içinde geçen bazı Türkçe kelimelerin Arabçaya tercümesi lâzımdır, çünkî bu kitab Arabçadır ve Arabların içinde neşredilecektir, diye merhum Zübeyr Ağabeye mektubla bildirdim. Bu hususta **Zübeyr Ağabeyden gelen mektub aynen şöyledir:**

**“Râbian:** İkinci mübarek ve müjdeli mektubunuzu aldım. Bugünkü neslin bilmediği fakat ihtiyacına binâen öğrenmek zaruretinde olduğu kelimeleri Üstadımızın hârikulâde üslûb ve belâgatını ve hakikatleri ifade sadedinde isti'mal ettiği lügatları aynen muhafaza etmekle hepimiz mükellef bulunmaktayız. Hem merhum ve muazzez Üstadımızın sağlığında bu hususlarda:

**1.** Ya sahife sonlarında veya satır içinde lügatların yanına parantez içinde yazılıp yazılmayacağına..

**2.** Veyahut bir Risale-i Nur mecmuasının sonuna lügatçe ilavesine dair istenilen müsaadelere, mübeccel Üstadımız izin vermemiştir. Bir defasında şöyle buyurmuşlardı:” Bu Risale-i Nur'u tahriftir. Bir zaman (...) (\*) yaptı, çok zarar verdi. Okuyanlar biraz zahmet çeksinler, lügatlardan arayıp bulsunlar.”

Eğer “**şimendüfer, eczahane, santral**” gibi lügatlar, “Nuriye”de Arabî risalelerin içinde ise; mezkûr vazifemize ve hakikate binâen yine değiştiremeyeceğiz. Okuyan zâtlar öğrensinler. Eğer Arabçayı okuyacak yeni nesil ise, Yirminci Asrın mevki-i muallâsından hitab eden Mübelliğ-i Mübin'in, Hâdi-i Ekber'in -kim bilir akılların ermediği ne hikmete binâen yazdığı- mevzubahis kelimeler misillü lügatları merak edip öğrenmek şeref-i mânevîsine yükselsinler.

**Hâmisen:** Eğer Arabîleri başında, eğer başlıklar Türkçe ise yine aynen Türkçe olarak kalsın. Mâdem Üstadımız o büyük eseri, tekrar tekrar okumuş ve mecmua haline getirmiş olduğu sıralarda o başlıkları aynen bırakmış; bizler de aynen bırakırız.

**- Hasta  
Kardeşiniz -**

İşte merhum Zübeyr Ağabeyin Risale-i Nur neşrinde gösterdiği en büyük sadakat titizliğini ve en vefakâr hâlet-i ruhiyesini ve samimi telâkkisini gösteren ve bildiren ifadeleri...

Halbuki Arabî Mesnevî'nin içinde yer alan Türkçe kelimeler ve başlıkların Arabçaya tercüme edilmesi Arablar için gayet lâzım ve mâkul bir iş idi ve Hz. Üstad hayatta olsaydı belki müsaade edecekleri bir hususdu. Bununla beraber Zübeyr Ağabey müsaade etmedi ve biz de, olduğu gibi neşrettik.

**Evet, böyle bir tashih ve sadeleştirme hakkı ancak müellifine aittir veya müellifin kontrolü ve tasvibi ile mümkündür.**

---

Şimdi düşünüyorum, Hz. Üstadın hizmetinde en uzun müddet kalmış ve Üstad-ı Pâkinin en hususi ve mahrem işlerinde ve hizmetlerinde bulunmuş ve Nurların neşri hususundaki Üstadının tarz ve davranışlarını çok iyi kavramış ve âşina olmuş böylesi bir zât Risale-i Nur'a müdahale etmezken, başkaları nasıl edebilir.

**Hem Hz. Üstad 1949'da Afyon hapsinde bulunduğu zaman, Zübeyr Ağabey ve merhum Ceylân hakkında yazdığı şu mektubunda:**

**“.. Aziz Sıddık Kardeşlerim,**

**Evvelâ :** İhtiyat ve temkin ve meşveret etmek lâzımdır.

**Sâniyen:** Zübeyr bana merhum biraderzâdem Abdurrahman yerine ve Ceylân merhum biraderzâdem Fuad bedeline verilmiş diye manevi ihtar aldım. Ben de burada işimi onlara bıraktım...[\[10\]](#)”

**Görüldüğü gibi Hz. Üstad, Zübeyr ve Ceylân için “manevî ihtar aldım” diyor. Bu manevî ihtar, elbette Haktan gelen bir ilhamdır. Hakkın ilhamı olunca da Allah'ın hususi ihsanı ve has takdiriyledir.**

**İşte böyle bir zât, acaba hiç mümkün müdür ki; Risale-i Nur'un neşriyatında yaptığı bazı tedafüi ve hususi cevablar mâhiyetindeki broşürlerde, zerre kadar bir tahrif kokusu bulunsun? Yüzbin defa hâşâ!..**

**Onun nezareti altında Risale-i Nur'dan derlenip neşredilen “Beyanat ve Tenvirler” gibi, “Hizmet Rehberi” gibi broşürler, bu kabil neşriyattandır.**

## **GARİP BİR TENAKUZUN İBRET VERİCİ LEVHASI**

Bazı kimseler 1981'lere kadar, Hz. Üstad'ın bizzat tasarrufuyla yapılmış neşriyat şekline şiddetli sadakat ve bağlılık (!) göstermek iddiasında idiler. Onun dışında yapılan bütün şekillere karşı idiler. Yâni Hz. Üstad sağ iken Ankara ve İstanbul'da yeni yazılarla neşredilmiş kitapların muhtevasında, risale ve mektublar adedi ve sâire gibi...Meselâ, o zaman tab'edilmiş bir “**Gençlik Rehberi**” muhteviyatı şekline veya o zaman Nur mecmualarının âhirine konulan bazı takriz mektublarının aynen konulmasına dair pek çok titizlik göstermek iddiasında idiler...

Ve o şeklin dışında ne eksiklik, ne de fazlalık yapılamayacağı hususunda sadakatkârlıklarını gösterme tavrı içerisinde idiler.

Lâkin az zaman sonra, kendileri neşir işine başlar başlamaz birden bire bir fikir inkılabına uğradılar. Değil Hz. Üstad'ın tanzimine karşı sadakat ve vefâdarlık, tam tersine onun neşriyattaki tanzimini de bozarak ve onun çok hikmetli tasarruflarını da aşarak meydana atıldılar ve neşriyata başladılar.Cây-ı dikkat bir nokta... Fazla üzerinde durmuyorum.

---

# GİRİŞİM DERGİSİNDE İLERİ SÜRÜLEN TAHRİF İŞÂASININ MAHİYETİ

## Tahrif diye ileri sürülen dört maddeden birincisi:

1. Celal Bayar ve Heyet-i Vekile'ye yazılan mektubun son paragrafının çıkarıldığı iddiası ve bununla bir tahrif girişiminin nümunesi olduğu meselesidir.

Evet, **Beyanat ve Tenvirler**, mevzuuna göre parçalar seçilerek, Risale-i Nur'dan derlenmiş bir broşürdür. Broşür hazırlanırken, benzeri diğer broşürler gibi maksatla en çok münasebettar parçalar alınmıştır. İki parçanın arasına (.....) işareti konmuş, altına diğer parça yazılmıştır. Demek ki "çıkarıldı" veya "eklendi" diye ileri sürülen iddialar boş birer hayal, yersiz bir davadır.

2. CHP genel sekreteri Hilmi Beye, Üstad'ın yazmış olduğu mektuptan çıkarmalar yapıldığı iddia edilmektedir. Bu da birinci madde gibi bir işlemdir, ayrıca izahına lüzum yoktur.

3. Bir mektubun başında "Kardeşlerim" kelimesinin çıkarılmasına ve mektubun içinde "İkinci Nokta" diye ara başlık yazısında bir cümlenin ilâvesine (!) dairdir.

Bu mevzuda, yanımda mevcut gerek asıllar dosyasında, gerekse kitab ve defterler halinde bir araya toplanmış mektuplar mecmualarında bir araştırma yaptım. Nüsha farkları tarzında bazı değişiklikler gördüm. Şöyle ki: İlâve edilmiş diye ileri sürülen cümlenin; münteşir Emirdağ-2 sh: 82'de ve benim elyazma Emirdağ lâhika mektupları kitabı sh: 731-732'de ve 1971'de matbaa ismi ve baskı tarihi verilmeden neşredilen "Beyanat ve Tenvirler" broşürü sh: 40'da şöyledir: (..... olsa olsa o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız manevî günahkar olup Âhirette mes'ul olur, dünyada değil...)

Benim Emirdağ-II dosyamda sayfeler halinde iki nüshadan birisinde: (...olsa olsa o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız manevî günahkâr olur, Âhirette cezasını görür, resmen ve kanunen mes'ul olmaz...)

**Dosyamda ikinci asılda ise:** (...olsa olsa o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız manevî günahkâr olur...)

1976'da Sözler Yayınevi tarafından ikinci baskısı yapılan "**Beyanat ve Tenvirler**" sh 106'da ise şöyledir: (...olsa olsa o cinayete bir nevi tarafgirlikle yalnız manevî günahkâr olur, Âhirette cezasının görür, resmen ve kanunen mes'ul olmaz...) İşte cümlenin nüsha farklarındaki durumunu gördüğümüz ki, tenkide mevzu olan cümlenin son kelimeleridir. Baştaki üç kaynakta: (... yalnız manevî günahkâr olup, Âhirette mes'ul olur, dünyada değil...) tarzındadır.

**Hüsnü Ağabey'in elyazma defterinde ise:** (...yalnız günahkâr olup Âhirette

---

mes'ul olur, resmen değil...) şeklindedir. Bu kaynak, üstteki üç kaynakla iki yerde muhalefettedir. Birincisi: “**Manevî**” kelimesi hiç yoktur. İkincisi: “**Dünyada değil**” yerine “resmen değil” şeklindedir.

Dosyamdaki iki asıldan birincisinde, tıpatıp Beyanat ve Tenvirler'deki gibidir. Dosyamda mevcut ikinci asılda ise, son cümlesi olan “Âhirette cezasını görür, resmen ve kanunen mes'ul olmaz” cümleleri yoktur. 1976 baskılı Beyanat ve Tenvirler'de ise, (...yalnız manevî günahkâr olur, Âhirette cezasının görür, resmen ve kanunen mes'ul olmaz) tarzındadır ki; ibarenin iki cümlesinde en üstteki üç kaynakla muhalefeti vardır.

**Birisi;** (Âhirette mes'ul olur) yerine (Âhirette cezasını görür) şeklindedir.

**İkincisi;** en üst üç kaynakta (dünyada değil) cümleciğine, Hüsnü Ağabeyin nüshasında (resmen değil) kelâmına cüz'i ve aynı mânada bir muhalefet varsa da, dosyamdaki birinci asıl ile tam muvafakattadır. Bu ise bir nüsha farkıdır ki; bir çok defa neşredilen bu mektub, Hz. Üstad tarafından bazı tashihler gördüğü kat'idir. Çünkü benim dosyamdaki ilk asıl nüshalar olsun, gerekse Hüsnü Ağabeyin 1955'de ilk şekliyle defterine geçen nüsha şekli, gerekse 1962'de Eflâni'den gelen tam Emirdağ mektupları mecmuasında ufak tefek nüsha farklılıkları mevcuttur. İşte buna “eklenme” diyenlerin hatası zâhirdir.

Söz konusu mektubun başındaki “Kardeşlerim” kelimesinin kaldırıldı, diye olan iddiaya gelince: Bu kelime Emirdağ Lâhikası kitabında ve 1971'de neşredilen “Beyanat ve Tenvirler” de vardır. Fakat bendeki mektuplar dosyasının bazı nüshalarında yok, bazılarında da vardır. O halde bu da, asıllardaki nüsha farklılığından ileri gelmiştir.

“Girişim”in üçüncü notunda yer alan bir iki mevzu daha vardır. Birisi: 1976 baskılı “**Beyanat ve Tenvirler**”in 81-84. sahifelerinde birçok tahriflerin yapıldığı ileri sürülmüştür. Ama hiçbir vesika gösterilmemiştir. “Girişim”in sözünü ettiği sahifelerde yer alan, Hz.Üstad'ın “**Hutbet-ül Veda**” şeklinde verdiği bir son derstir. Bu ders, sözü edilen Beyanat ve Tenvirler'in 78-89 sahifeleri arasında yer almakla birlikte, aynı zamanda büyük Tarihçe-i Hayat kitabında ve Emirdağ-2 kitaplarında da neşredilmiştir. Ayrıca o zaman, yâni 1959 Aralık ayında neşredilen şekliyle de dosyamızda mevcuttur.

**4.** “Girişim”in bir notunda, “**Beyanat ve Tenvirler**”in sh : 99-111 ve 115. sahifelerinde yer alan bazı Nur talebelerinin müracaat dilekçeleri için “Bunlar Risale-i Nur Külliyyatında yoktur” diye asılsız bir iddia ileri sürmüşler. Halbuki bunlar ve benzeri birçok mektuplar, Eskişehir Nur Talebelerinin müracaat dilekçeleri gibi, Üstad Hazretlerinin inciten bazı idareci veya bazı gazetecilerin kötü yorumlarını Demokrat Hükümetine bildirmek üzere Nur Talebelerinin yazdıkları birçok müracaat yazılarını, Hz. Üstad kendi sağlığında lâhika mektubu olarak neşrettirdi ve lâhikaya kaydettirdi. Bir çok Nur talebelerinin dosyalarında hâlen mevcuttur. Emirdağ-2 lâhika kitabında neşredilmemişse, “Risale-i Nur Külliyyatında yoktur” diyenin

---

behresizliği ortadadır.

Tekrar ediyorum, bizim “**Girişim**” dergisi ile çatışmaya girip zâyi’ edecek vaktimiz yoktur. Hitabımız, “**Girişim**”in etrafına toplanıp onu kendi intikamları için kullanıpta, mâsum Nur Talebelerinin dimağlarını Nurlara karşı şüphelendirmek isteyen bazı şuursuzlara karşıdır.

## **şimdi de “SADELEşTİRME” iddialarına geçiyorum:**

Mevzumuzla yakından ilgili ve öteden beri bazı çevrelerin Nurları “sadeleştirme” hevesi ile veya sinsi bir niyetle teşebbüslerde buldukları bir meseledir. Bunu isteyen de iki sınıf insanlardır:

**Birinci sınıfı:** Risale-i Nur Talebelerinden bazı kimselerdir ki; Nurlardan aldıkları feyiz ve imanın verdiği hamiyet ve gayret ile Risale-i Nurların bir anda âleme duyurulması ve herkesin hemen kolaylıkla ve mebzul bir şekilde onun hakikatlarına âşinalık peyda etmesi istek ve arzusuyla ve hâlis bir niyete mukarin olarak dűřündükleri bir husustur.

Ancak bu mesele, Hz. Üstad’ın hayatında başlamış olduğu için ona dair, onun söz ve beyanları ve gösterdiği ihtiyatlı davranışlarını sıraladıktan sonra, bu meselede cevaz ve adem-i cevazına varabiliriz. Fakat bunu ikinci sınıfın tarifinden sonra ele alacağız.

**İkinci sınıf:** Risale-i Nur’a muarız ve onun revacını istemeyen bazı kimselerdir ki; Nurları sadeleştirmek yoluyla, Nur’un tesirini kaçırmak ve yozlaştırmak niyetindedirler. Ama gerek birincideki hâlis niyetliler olsun, gerekse ikincideki menfî niyetliler olsun yapacakları iş ve ameliye aynı kapıya çıkar... Birinci sınıfı, belki mes’ul olmayabilir. İkinci sınıf ise, o gibi niyetlerle o işi yapmak istediği için, bilerek ve bilmeyerek zındıkanın bir çeşit maşası olma ihtimali vardır. Her neyse...

Bu meselenin meşru bir tarafı olup olmadığını, Hz. Üstad’ın davranışlarından ve Nurlarda yazılı, ayrıca da dosyalarımızda kayıtlı ifade ve beyanlarından öğrenmek üzere bir araştırma yapıyoruz. **şöyle ki:**

Yukarıda da arzettiğim vecihle, ilk başlarda Hz. Üstad bazı talebelerine, risalelerin tanzim ve cümle dizilişleri vesâire için bir çok kere izin ve müsaadeleri vârid olmuşsa da, 1949’dan itibaren o kapıyı, hem ifadeleri hem de davranışlarıyla kapadığı gibi, aynı tarihlere rastlayan sadeleştirmeye ait bazı niyet ve teşebbüsler karşısında da kesin tutumunu göstermiştir. şöyle ki:

**Birincisi:** Mustafa Sungur Ağabey, İnebolu’lu İbrahim Fakazlı’dan duymuş; o da bizzat 1949 yılında Afyon hapsinde şâhidi olmuş bir vâkıyı şöyle anlatır:

“**Ahmed Feyzi Efendi,** Hz. Üstad’a Gençlik Rehberi’ni sadeleştirmek istediğini ve o şekil neşretmek arzusunda olduğunu arz edince; Üstad Hazretleri, adem-i rızasını bildiren şu mânidar cevabı vermiştir: “Ancak o zaman benim imzamı değil, kendi



---

imzanı atarsın.” demiştir.” Evet, sadeleştirme olunca, artık Bediüzzaman’ın has, bedi’ ve fitrî üslubundan düştüğü gibi, asliyetinden ve onun eseri olmaktan da sâkit olur.

**İkincisi:** Hz. Üstad hizmetkârlarının şهادetiyle -yukarıda bahsi geçmiş- Muhakemat eserini 1953’lerde Kur’an hattıyla teksiri için, kâtib ve nâşir bir zata vermiş. Fakat o ise, daha önceleri kendisine iltifaten verilmiş tanzim izinlerine binâen, “**Muhakemat**” bu haliyle anlaşılmaz diyerek sadeleştirme cihetine gitmiş ve mumlu kâğıtlara sadeleştirdiği şekilde geçirerek Hz. Üstad’a göndermiştir. “**Muhakemat**”ın başına gelenleri gören Hz. Üstad, hemen o kâtibe başka vazifeler göstererek o şekildeki neşri durdurmuştur.

**Mustafa Sungur Ağabey rivayet ediyor:** O hâdise üzerine Üstadımız bizleri topladı ve : “Siz hakem olun dedi. Bakınız şurada ben şu mânayı kasdetmişim; fakat o, bakınız başka şekilde anlamış ve yazmıştır. O halde bu şekilde “**Muhakemat**” olarak neşri câiz midir?” meâlinde konuştuğunu, Mustafa Sungur Ağabey anlatmaktadır. O kâtib zâtın sadeleştirdiği Muhakemat’ın bir iki fasikülü bizde de mevcuttur.

**Şimdi bir iki misali de Hz. Üstad’ın yazılı beyanlarından naklediyoruz:**

**1.** Yine Afyon hapsinde merhum Ahmed Feyzi’nin; bir mecmua çıkararak Nurları herkesin anlayabileceği bir dille neşretme niyetiyle Hz. Üstad’dan bu hususta tensib almak için yazdığı uzun ve tâfsilatlı mektubuna karşı izin vermemiştir ki; bu mektubun bir kısmı, “**Siyaset, Neşriyat, Şerh ve İzah Meseleleri**” isimli eserde mevcuttur.

**2.** Az yukarıda da kaydedilmiş; risalelerin ilk başlarda tanzim ve tashihine ait verilmiş izin ve ruhsatları kaldıran Üstadın mektubu, bu makamda da âidiyeti ziyade olduğundan bazı bölümlerini tekraren yazıyoruz:

“**Sâniyen:** Nur’un metni izaha ihtiyacı olsa ya satırın üstünde, ya kenarda hâşiyecikler yazılsa daha münasibdir. Çünkü metin içine girse, teksir edilen nüshalar ayrı ayrı olur, tashih lâzım gelir. Hem su-i isti’male kapı açılır, muarızlar istifade ederler.

Hem herkes senin gibi muhakkik, müdakkik olmaz, yanlış bir mâna verir. Bir kelime ilâve eder, ehemmiyetli bir hakikatı kaybetmeye sebep olur. Ben tashihatımda böyle zararlı ilâveleri çok gördüm.

Hem **benim tarz-ı ifadem, bu zamanın Türkçesine uygun gelmiyor. Bir parça dikkat ve teenni ister.** Belki bunun da bir faydası, bir hikmeti var. ”

**Bu mektuptaki hüküm hem sarihtir hem de kesindir. İzaha da ihtiyacı yoktur.**

---

İşte Üstad Hazretlerinin yazılı şu iki ifadesinden başka; 1950' den sonra "**Büyük Doğu**" Mecmuasını çıkaran meşhur yazar ve şöhretli edip Necip Fazıl Kısakürek'in risalelerden bazılarını sadeleştirerek mecmuasında neşrettiği zaman Hz. Üstad onu durdurmak için talebelerini vazifelendirdi ve o neşriyatı durdurdu. Bu hususta, Üstadın hizmetkârı ve en yakın talebelerinden merhum Ceylân Çalışkan ile Zübeyr Gündüzalp, Necip Fazıl Bey'e Risale-i Nur'un sadeleştirilemeyeceğine dair uzun mektublar yazdılar. Müdellel ve mevsûk hüccetlerle onu durdurdular.

**Şimdi bir düşünmeli:** Acaba gerçekten o zaman, sağ dindar kesimin matbuatında en şöhretli edip ve ünlü bir yazar olan Necip Fazıl'ın yaptığı sadeleştirme işi, Hz. Üstadca uygun karşılanmayıp durdurma cihetinde talebelerini sevkederse, şimdi bu zamandaki Türkçe'nin uydurukçaya kaymış şekliyle sadeleştirilmesine nasıl müsaade edilecektir?

İşte Merhum Necip Fazıl Bey'in "**Büyük Doğu**" mecmuasında sürdürdüğü bu tip neşriyatına, Hz. Üstadın emriyle müdahale eden en yakın hizmetkâr ve talebelerinden Merhum Ceylân ile Zübeyr Ağabey'in yazdıkları mektuplarına bakalım. Bu mektupların bazı kısımları aynen şöyledir:

"... Hâssaten şunu tebarüz ettirmek isterizki: İntişar eden son nüshalarınızda bir sütun açıp dercetmek vazifeperverliğini gösterdiğiniz, Bediüzzaman Hazretlerinin müdafaatından ve Risale-i Nurdan parçalar neşretmek meselesine gelince; çok memnun olmakla beraber, memleket çapında satışını tezayüd ettireceğinize şüphe etmediğimiz kıymetli mecmuanız için medar-ı şeref olan bu mukaddes vazifeyi yaparken, onun yarım milyonu mütecaviz vârislerini tahattur edip çok muhterem müellifine mahsus üslûb-u belâgat, fesahat ve tarz-ı beyanın aynen hıfzıyla, hakikatlerin - fehme takrib, hüsn-ü niyete müstenid - tahrifini kaldırmanızı çok rica ederiz."

*(Nur Talebelerinden Ceylan)*

**Merhum Zübeyr Gündüzalp'in mektubundan:**

**"Kahraman Necip Fazıl Bey!**

Nur talebelerine olan mektubunuzu okuyunca, lisan-ı halimde olan minnet ve şükranlarımı yazıyla da mücbir sebebler dolayısıyla izhar edemediğimden doğan üzüntüm fazlalaşmıştı. Fakat şu mâruzatımı takdim etmeye fırsat bulduğum zaman, teşekkür vazifemi yerine getirmekten hâsıl olan bir ferahlık gelmiştir.

Evet, büyük İslâm dâhisi Bediüzzaman Said Nursi hazretleri ve hârîka eserlerinin ismini zikretmekten çekinildiği bir sırada, Risale-i Nur gibi bir feyiz denizi olan ve millet ve gençliğimizin manevî kurtarıcısı olduğu delillerle sâbit olan bir eser külliyyatından neşriyat yapmanız teşekküre lâyıktır. Mecmuanızın şeref ve itibarını yükselten bir hizmettir.

---

Risale-i Nur'un bir cümlesinde bile değişiklik yapılmadan neşredilmesî lüzumunu size arzeden arkadaşlarımızın bu fikrine harfiyyen iştirakle beraber, biz de arzederiz ki: Risale-i Nur hârîka, muazzam, muhteşem, veciz ve cem'iyetli bir eser külliyatı olması hasebiyle, tâdilât yaparak neşrine razı olmak mümkün değildir...

Risale-i Nur'un tenviriyile, Türk gençliğine nümune olan güzide gençlerin gerisinde olduğumu itiraf ederek, Nur Talebelerinin mevzubahis itirazlarının hikmet ve sebeplerini arzetmeye çalışacağım. Bu mühim mevzuyu hakkıyla ifadeden âcizim. Fakat sizin idrak ve intikalinize güvenerek cesaret ediyorum. **Şöyle ki:**

Risale-i Nur'un değişmiş şeklini görenlerin **"Bu tarzda da neşredilebiliyor."** zanniyle onların da böyle bir neşre kalkışmaları ve onların arasında neşir perdesi altında eserleri tahrife, sinsî bir şekilde çalışmalarına imkân göstermiş olmak tehlikesi vardır. Böyle olmasa bile, sizin gibi iki üç müellif o şekilde neşriyat yapsa, bir müddet sonra Risale-i Nur'un emsalsiz, şirin aslını herkesin iştîyakla okuyamayacağı bir hal ortaya çıkacaktır.

Şu ince noktayı, yalnız siz gibi tasavvuf ehline arzede biliriz ki; Risale-i Nur, Bediüzzaman Hazretlerinin irade ve ihtiyariyle te'lif edilen bir eser değildir. Zaman zaman şedid ihtiyaç sıralarında ihtar-ı Rabbanî ve ilham-ı İlahî ile yazdırılan, Kur'an-ı Hakim'in Yirminci Asırdaki bir mu'cize-i maneviyesidir. Bu hüccetli ve âşikâr hakikate nazaran; allâme-i cihan olan bir müellif dahi, Risale-i Nur'un bir cümlesinde bile değişiklik yapmaya asla cesaret edemez...

Risale-i Nur Talebelerinin çoğu bu muazzam mânaya ilmelyakîn, havas kısmı da hakkalyakîn ve aynelyakîn bir surette vâkıf oldukları için, istinsah edilen Nurların tashihinde Hz. Üstad'ın isti'mal ettiği kopya kaleminin kırıntılarını bile yere düşüremiyorlar.

**"...Şimdi siz de takdir edersiniz ki, Risale-i Nur başka eserlere benzemiyor. O tebdil edilmez ve edilemez. Şâyet lüzum olursa, metin baş tarafa yazılacak, altında da şerh ve izahatı yapılabilir..."**

Sizin **"İdeolocya Örgüsü"** ve diğer yazılarınız da başka muharrirlere benzemiyor. Sizin size has üslûbunuz, okuyucuların üzerinde bir tesir bırakıyor. Bununla beraber **"İdeolocya Örgüsü"**nü bazı kimseler, "muğlak, ağır, anlaşılmıyor" derler. Bu deyişler üzerine birisi kalksa da, sizin o yazılarınızı -mana bozulmasa dahi- cümlelerde değişikliğe ve metin içinde izahata kalkışsa, fârîka olan üslûbunuz hususiyetini büsbütün kaybetmiş olacaktır. Buna kat'iyyen müsaade edemezsiniz ya... Faraza ses çıkarmasanız, o yazılardaki üslûbun ciddiyet ve değeriyle alışkanlık peyda eden bizler hemen itiraz ederiz.

Bir fikr-i beşer yazısındaki değişiklikler, üslûbu tamamen bozarsa, ilham-ı İlahî olan eserlere beşer fikrinin mahsulü sözler karıştığı zaman, o şaheserlerin ne derece rencide olacağını, iz'an ve idrakinize havale ediyorum.

---

Risale-i Nur'a hüsn-ü niyetle konulan kelimeler, bembeyaz ipekli bir elbise üzerine yamanmış koca parçalar gibi nazara çarpıyor. Bunun için siz de takdir edersiniz ki; Risale-i Nur'a kalem karıştırmak, bilhassa ve bilhassa o şekli, aslı imiş gibi neşretmek, bütün bütün hatalı ve yanlış oluyor. Tanıyan idrakli gençlik tarafından aşk derecesinde sevilen lâtif, zarif ve müstesna üslûbu alt üst ediyor...

### **Küçük ve mübtedi bir dâva kardeşiniz “Zübeyr”**

**Not:** Merhum Zübeyr Ağabeyin Necip Fazıl'a yazdığı mektubu 33 sahifedir. Hepsini almamız mümkün değildi, bazı bölümlerini alabildik. Arzu edenler hususî şekilde gelip hem onu, hem merhum Ceylan'ın mektubunu, hem de **“Büyük Doğu”** da neşredilmiş diğer parçaları görüp okuyabilirler.

Merhum Necip Fazıl Bey, Nur Talebelerinin benzeri mektuplarla o tip neşriyatı kesinlikle kabul edemeyeceklerine dair müdahaleleri üzerine **“Nur Talebelerine”** başlıklı cevap gibi bir yazı neşretti. Fakat bu yazısında iddia ettiği şeyle, tercüme ve tahrif ettiği risalelerin yazıları arasında hiçbir münasebet ve yakınlık bulunmadığı için, onun o yazısını buraya almakla, merhum olmuş bir insanın yanlışlığını göstermek istemedik. Arzu edenler gelip görebilirler.

-----o0o-----

Şu noktayı da burada arzedelim ki : Merhum Necip Fazıl'ın “sadeleştirme” ismi altında neşrettiği Risale-i Nurların yazı serisi gibi, az zaman sonra merhum Eşref Edib Bey de benzeri bazı yazılar neşretti. Fakat her iki yazıları okuyan kimseler bilirler ki, Eşref Edib Bey'in yazıları daha çok Üstad Hazretlerinin bazı hususî mektupları ve müdafaaları etrafındadır.

Risale makamında olan muazzam Risale-i Nur eserlerinden tercümeler yapmamıştır. Bununla beraber, çok eskiden beri Hz. Üstad'ın bir arkadaşı ve talebesi olduğu için onun üslûb-u beyanına ve tarz-ı ifadesine çok âşinadır. Bundan dolayı Eşref Edib'in yazıları; Hz. Üstad'ın haşmetli, celâlli ve îcazlı, bedi' üslûbunu aksettirmiyorsa da, mâna ve muradını aktarmada selîs ve vâzihdir. Buna rağmen Hz. Üstad hususî bir mektubunda: **“Ben Eşref Edib'in hatırını kırmamak için, onu o gibi yazılardan men'etmiyordum.[11]”** meâlinde bir beyanda bulunmuş ve o yazıları Risale-i Nur'muş gibi kabul etmemiştir.

**Tahmin ediyorum artık mesele anlaşılmıştır. Çünkü sergilediğimiz delil ve bürhanlar, hakikatı vuzuha kavuşturmuştur ki : Risale-i Nur'da ne bir tahrif kaziyesi vardır, ne de onu sadeleştirme adı altındaki asrî tahrifata cevazı vardır.**

Aslında şu sadeleştirme safsatası, son zamanda meydana atılmış bir tahrif kampanyasıdır. O da yalnız bizim Türkiye'de vâki' olmaktadır. İslâm Âleminde öyle bir işlem vâki' olduğuna dair bir tek hâdise bilmiyorum.

---

Bu meselede olsa olsa eğer hakiki ihtiyaç olsaydı, eserin metni aynen yazılmakla, altında da şerhi veya tefsirini yapmaya belki cevaz olurdu. Bunun dışında olarak, Risale-i Nur'da yapılan her türlü işlemler; tahrifin, tahribin ve bozmanın tâ kendisidir. Kaldı ki, Risale-i Nur'da izah şekli, külliyat içindeki mücmel yerlerin, müfesser diğer yerler ve parçalarla izah edileceği bildirilmiştir.

Medar-ı hayret ve şâyan-ı taaccüb bir tenakuzdur ki: **“Risale-i Nurlarda tahrif var”** diye iddia edenler veya bunu ortaya atanların etrafında çenber olup alkış tutanlar, bu “sadeleştirme” denilen asrî tahrife tarafdar oluyorlar. Bu da insanı düşündürüyor ve ister istemez bu adamlar hakkında su-i zanna götürüyor.

Acaba Risale-i Nurlarda tahrifin kokusu bile yokken, onu tahrif ile işâaya çalışanların bu muameleleri gizli ve dессas bir elin teşvikiyle gerçekten Nurlara gizlice bir tahrif sokmaya mı çalışıyorlar diye?..

**Sadeleştirme meselesini derinlemesine araştırıp hakikatını yazmakta iken, Risale-i Nur'u iyi bildiğini sanan bir kitabcı, tahrif nümunesinin bozuk bir örneğini icat etti.**

**Bu konuda yürüttüğümüz tahminler boşa çıkmadı. Şöyle ki: Birkaç ay önce siyasî bir gazetede Risale-i Nurların sadeleştirme ameliyesine başlanacağını ilân edenlerin, yine bu gibi adamların gizli işbirliği ve destekleriyle teşebbüse geçeceğini tahmin etmiş ve arkadaşlarıma söylemişim. Her ne ise..**

-----o0o-----

Şimdi **“Tebliğ Yayınevi”**nin neşrettiği **“Tabiat Risalesi”** adındaki çirkin taklidin takdim yazısından bir iki gülünç ve ibretli noktalarını tetkik ediyoruz :

**1. Takdim** yazısında:

**A)** Birinci maddede; vahyin hakikatlarının Peygamberler ve müceddidler tarafından insanların seviyesine Allah'ın emriyle indirildiğini yazmakla, Risale-i Nurların da öylesi bir ameliye ile halk diline indirilme zarureti olduğuna...

Bu maddedeki ilmi hakikatlere ters düşen husus şudur: Gerek Peygamberler, gerekse müceddidler, Allah'ın vahiyle yoluyla inzal ettiği hakikatları ümmetlere ve insanlara tebliğ eder veya tavzih ederler.

Ancak, vahiy yoluyla gelen her hakikatı, insanların özellikle avam halk kitlesinin her sınıfına indirirler diye bir şey yoktur ve olmamıştır. Şayet olmuşsa da, onları insanların seviyesine indirebilme kabiliyet ve istidadiyla, ilim ve kemalât ile müşerref olan Peygamberlerdir ve onların vârisleri olan büyük allâme ve müçtehidlerdir.

---

**Risale-i Nur'un meselesinde ise;** bir müceddid-i ülül'azm olan Hz. Bediüzzaman, imanî ve Kur'anî hakikatleri insanların seviyesine, manevî izin ve ilmî imkânın elverdiği ölçüde indirmiş ve izah etmiştir. Bu hakikatın bir örneğini, Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretlerinin kendi ifadelerinden dinleyelim:

“Elli-altmış risaleler öyle bir tarzda ihsan edilmiş ki; değil benim gibi az düşünen ve zuhurata tebaiyet eden ve tedkike vakit bulamayan bir insanın; belki büyük zekâlardan mürekkebe bir ehl-i tedkikin sa'y ü gayretiyle yapılmayan bir tarzda te'lifleri, doğrudan doğruya bir eser-i inayet olduklarını gösteriyor. Çünkü bütün bu risalelerde, bütün derin hakaik, temsilât vasıtasıyla, en âmi ve ümmi olanlara kadar ders veriliyor.

Halbuki o hakaikin çoğunu büyük âlimler "**tefhim edilmez**" deyip, değil avama, belki havassa da bildiremiyorlar.

İşte en uzak hakikatları, en yakın bir tarzda, en âmi bir adama ders verecek derecede; (\*) benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlak, çoğu anlaşılmaz ve zahir hakikatları dahi müşkilleştiriyor diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri o sû-i iştiharı tasdik etmiş bir şahsın elinde bu hârika teshilât ve sühulet-i beyan; elbette bilâşübhe bir eser-i inayettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'an-ı Kerim'in i'caz-ı manevîsinin bir cilvesidir ve temsilât-ı Kur'aniyenin bir temessülüdür ve in'ikasıdır.[12]”

Risale-i Nur'daki üslûb libasları, yâni ifade tarzları ihsan-ı İlahî ile olduğunu beyan eden şu ifade dahi câlib-i dikkat ve şâyân-ı takdirdir:

“Kur'anın bir nevi tefsiri olan Sözler'deki hüner ve zarafet ve meziyet, kimsenin değil; belki muntazam, güzel hakaik-i Kur'aniyenin mübarek kametlerine yakışacak mevzun, muntazam üslûb libasları, kimsenin ihtiyar ve şuuruyla biçilmez ve kesilmez; belki onların vücududur ki, öyle ister ve bir dest-i gaybîdir ki, o kamete göre keser, biçer, giydiren. Biz ise içinde bir tercüman, bir hizmetkârız.[13]”

**وَ مَا مَدَّحْتُ مُحَمَّدًا بِمَقَالَتِي \* وَ لَكِنْ مَدَّحْتُ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ : وَ مَا**  
**يَدَّحُّ الْقُرْآنَ بِكَلِمَاتِي \* وَ لَكِنْ مَدَّحْتُ كَلِمَاتِي بِالْقُرْآنِ** yani: "Kur'anın hakaik-i i'cazını ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim; belki Kur'anın güzel hakikatları, benim tabiratlarımı da güzelleştirdi, ulvîleştirdi.[14]”

İşte yukarıdaki örnek ifadelerde görüldüğü gibi; Risale-i Nur'un ifadelerinde başkalarının tasarrufu olamayacağı gibi, ifade tarzı veya kelimeleri halk seviyesine indirmek isteklerine de yol kapalıdır.

1950 öncesi, Mehmed Feyzi Ağabeyin “**Asa-yı Musa**” mecmuası için hazırladığı lügatçenin başına yazdığı; ve Hz. Üstadımızın da, münteşir Emirdağ Lâhikası sh: 220'de tahsin ettiği bir fıkrasını makam münasebetiyle buraya dercediyoruz:

“**Bedi-ül Beyan** olan Risale-i Nur'un müellifi, Üstadımız Allâme-i Said-ün Nursî

---

Hazretleri evvelâ mücahede-i nefsanıyeyi her şeye takdim ve sıfat-ı mezmûmeyi mahv, alâik-ı dünyeviyeden inkıtâ', hakikat-ı himmetle Cenab-ı Hakk'a teveccüh ettiğinden kalb-i münevverinden hicab-ı zülumat, inâyet-i Hak'la inkişaf ve Rahmet-i İlâhiyye feyezân ve Nur-u Samedanî lemean edip

﴿﴿﴿ اَقَمَنَّ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهُ لِاِسْلَامٍ فَهُوَ عَلٰى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ ﴳ﴾﴾﴾ sırrına mazhariyetle sadr-ı şerifi münşerih olup, Rahmet-i Sübhaniyye ile sırr-ı melekût mir'at-ı kalbine münkeşif ve hakaik-ı imaniye ve Kur'aniye tele'lü' ettiğinden.. şüphesiz Risale-i Nur, doğrudan doğruya ilham-ı İlahî ve ihsan-ı Rahmanî, ikram-ı Rabbanî, feyz-i Samedanî, intak-ı Sübhanî, hem i'caz-ı manevî-i Kur'anî, hem makbul-ü Şâh-ı Risalet (A.S.M.) , hem memduh-u Şâh-ı Velâyet (R.A.), hem mergûb-u Şâh-ı Geylanî (K.S.) , hem Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın semâ-i manevisinde parlayan hidayet ve tevfik güneşlerinin nurlarının in'ikâsı, hem sırr-ı veraset-i kâmile-i Nebeviyye (A.S.M) cihetiyle Resûl-i Ekrem'e (A.S.M) ihsan olunan cevâmi-ül kelim gibi, Üstadımıza dahi kalîl-ül lafz, kesîr-ül mâna kelimat-ı câmia ikram olunması..

Hem Üstadımız, Esmâ-ül Hüsnâ'dan ism-i Bedi'a mazhariyetinden, te'lifi olan Risale-i Nur, kelimat-ı bediâ ve tâbirat-ı garîbe ile müzeyyen olması.. hem tercüme olunacak kelimat-ı Arabiyyede Üstadımız yalnız lügatça sathî manaları düşünmeyip belki gayet geniş ve pek kudsî olan iman ve Kur'an hakikatlarını nazara alarak hârika deliller, zâhir bürhanlar, kat'î hüccetler isbat ve beyan ettiğinden o kelimat, ifade edip baktıkları küllî hakikatlardan, kudsî mânalardan birer ulviyyet, birer külliyyet kesbetmesi..

Hem Üstadımız eskiden beri fesahat-ı âliye ve belâgat-ı fevkalâde sâhibi olduğundan, Risale-i Nur belâgat ve edebiyatça pek yüksek bir mevkiye bulunması gösteriyor ki; o nurlu kelimatı tercüme etmek imkânsızdır. "

Nur hizmetinin ön saflarında bulunmak şerefine nâil olmuş muhterem ağabeylerimizin, Risale-i Nur'dan ettikleri istifade ve istifazalarını ifade sadedinde yazdıkları fıkralarından tensib ettiği kısımlarını, Hz. Üstadımız neşredilen risale ve mecmualara takriz nev'inden dercettiriyordu. Meselemizle alâkadar olması bakımından, bu yazılardan bazı parçalar aşağıya alınmıştır:

"Risale-i Nur, câmi' hakikatlar ve veciz sözler hazinesidir. Bir cümlede bir sahifelik, bir risalede bir kitablık mana ifade eden ve câmiülkelâm hususiyetine mâlik olan bir şaheserdir. Bunun içindir ki; dersleri çok tesirlidir ve gayet nazîmdir."

"Devamlı okumaya her gün devam ediniz. Kendini tekrar tekrar, zevkle ve şevkle okutan bu şaheser külliyyatını okudukça, anlayışınız ziyadeleşecektir. Anlamanın tek çaresi: Nurlarla başbaşa kalıp, zihnî cehd sarfederek, tekrar tekrar okumaktır.[15]"

"Risale-i Nur Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın taht-ı tasarrufunda olduğundan, ona uzanan, ilişmek isteyen her el kırılır ve her dil kurur. Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın ﴿نَمَاتِلْسَرًا أَمَوْ﴾ رَسُوْلٍ اِلَّا يَلْسَانَ قَوْمِهِ i-kavl lisanının Türk devrede şu işaretinden ve îma şerifinin i-kavl sadmeler geçirmesine bakılırsa, "Risale-i Nur", Türkçe'de, lisan üzerinde de imam

---

olacağına; yani yarın hâlis Türkçe olan Risale-i Nur'un kesb-i imtiyaz edip diğerlerini terke edeceklerine dair işaret-i Kur'aniyedendir demiş olsam hata etmemiş olurum zannederim.[16]"

Evet, Risale-i Nurlar en hakiki, en câzibedar, en müessir ve en güzel bir Türkçe ile kaleme alınmış eserlerdir. Bugün mevcut şekliyle Nur Risalelerinden istifade edenlerin sayısı, milyonları aşmıştır. Hem Hz. Müellifi, herkesin her meseleyi her zaman anlamasına ihtiyaç olmadığı gibi daha iyi anlamak için dikkatli ve devamlı okumak gerektiği meâlinde Nur'un bir çok yerinde beyanlarda bulunmuştur.

**B) Takdim** yazısının ikinci maddesinde, kendilerine delil olarak(!) aldıkları; Bediüzzaman Hazretlerinin "**Muhakemat**" eserinin Beşinci Mukaddimesinde yer alan "mecaz ve teşbihler" meselesinin izahıdır.

Adı geçen izah ile, kendilerinin düşünceleri arasında yakından ve uzaktan hiçbir alâka yoktur. Çünkü Muhakemat eserinin o bölümündeki asıl mâna ve maksud hedef; mecaz ve teşbihlerin hakikatlara nasıl hizmet ettiklerini ve zamanın geçmesiyle câhillerin yanında nasıl mecrasından saptırılarak, mecaz iken hakikat olarak kabul edildikleri izah sadedinde fitrî bir kanun olarak hikâyeler, hayaller, mânalar ve kelimeler, geçmiş ile gelecek arasında bazı yenilenme ve değişmelere uğradığını ve teradüf ve iştiraklere mâruz kaldığını meseleye bir misal olarak kaydeder. Bununla beraber mesele, bir selef ve halef ortasında kullanılan ayrı ayrı lügatlar, hikâye ve temsiller meselesidir. Yoksa hiçbir halef, selefin bir eserini bozmuş değildir ve bir tek örneği de yoktur. Sadeleştirme teşebbüsünün bir hâdisesi vâki' olmamıştır.

Okuyucu, Muhakemat eserinin o bölümüne havale eder, muharrifin düştüğü tezada bir atf-ı nazar etmelerini dileriz.

**C)** Mezkûr muharref kitabın takdim yazısının üçüncü maddesinde ise : Risale-i Nurlarda Üstad Hazretlerinin "Nurlar sadeleştirilemez" diye bir kaydının olmadığından söz edilmiş!.. Başka bir lisana tercümeyle dair yaptığı teşvikleri de, kendi yanlış iddiasına delil getirmeye çabalamış...

Üstad Hazretlerinin "**sadeleştirme**" tahrifine dair sözlerinin, yazılarının ve ona karşı takındığı tavırlarının nümunelerinden bazılarını yukarıda arza çalıştık. "**Tercüme**" ile "sadeleştirme tahrifi"nin bâriz farklarını da az aşağıda arz edeceğimizden bu maddeyi de bu kadar ile bırakıyoruz.

**Ç) Takdim** yazısının dördüncü maddesinde ise: "Barla Lâhikasında Hz. Üstad'ın şerh ve izah için talebelerine vermiş olduğu izinlere istinaden, bilâhare Tarihçe-i Hayatı hazırlayanlar, bu müsaadeyle uyarak Üstad'ın meşrutiyet döneminde yazdığı makale ve nutuklarını sadeleştirdiklerini ve Hz. Üstad bu ameliyeye itiraz değil, bilâkis bunu yapanları tebrik ettiğini..." yazmış.

**Bu maddedeki iddiada üç mesele vardır:**



- 
1. Hz. Üstad'ın mutlak olarak Nurları şerh ve izah etmeye dair verdiği izni...
  2. 1950'de Tarihçe-i Hayatı hazırlayanlar, Hz. Üstad'ın eski makale ve nutuklarını sadeleştirdikleri...
  3. Bu ameliyeyi yapanları, Hz. Üstad itiraz değil, tebrik ettiği...

İşte bu üç meselenin hakikatını izah edeceğiz:

**Birinci Mesele:** Şerh ve izah konusunda, Hz. Üstad'ın bir iki yerde *-bundan önce de bahsettiğimiz gibi-* şartlı izinleri vârid olmuştur. Fakat burada görüldüğü gibi, meselenin yalnız başı ve giriş kısmı alınmış, izahı ve neticesi terk edilerek maksadın tahrifine gidilmiştir. Söz konusu şerh ve izah izni, Barla Lâhikasında değil Kastamonu Lâhikasındadır ve şöyle demektedir:

“...Bundan sonra Risale-i Nur'un tekmil ve izahı ve hâşiyelerle beyanı ve isbatı size tevdi' edilmiş, tahmin ediyorum. Bir emaresi de şudur ki; bu sene çok defa ihtar edilen hakikatleri kaydetmek için teşebbüs ettim ise de çalıştırılmadım. Evet, Risale-i Nur size mükemmel bir me'haz olabilir. Ve ondan erkân-ı imaniyenin herbirisine, meselâ Kur'an kelâmullah olduğuna ve i'cazî nüktelerine dair müteferrik risalelerdeki parçalar toplansa veya haşre dair ayrı ayrı bürhanlar cem'edilse ve hâkezâ.. mükemmel bir izah ve bir hâşiye ve bir şerh olabilir...[\[17\]](#)”

İşte şerh ve izahın ne olduğunu ve nasıl olabileceğini gördük!.. Bunun nümunelerini de Hz. Üstad bizzat kendi hayatında yapmış ve göstermiştir.

**İkinci Mesele:** 1950'de Tarihçe-i Hayatı hazırlayanların, Hz. Üstad'ın eski nutuk ve makalelerini sadeleştirdikleri meselesidir.

Bu iddianın aslı yoktur. Çünkü Hz. Üstad'ın eski makalelerine, başkasının tek bir kelimesi dahi karışmış değildir. Ve kimsenin haddine düşmez ki, Hz. Üstad'ın yanında ve huzurunda öylesi bir tahrife kalkışmış olsun. Bir tasarruf olmuşsa, doğrudan doğruya Hz. Üstad tarafından olmuştur.

Bu meselede tenakuz ve tezadın acib bir örneği de şudur ki : Nurlarda tahrif iddiasını işâaya çalışanlara sahte sermaye verenler, bazı nüsha farklarını velveleli iftiralarına sermaye ittihaz etmişlerken; burada ise, o gibi nüsha farklarını, sadeleştirme dedikleri tahriflerine bir delil görüp meşru' göstermeye çabalamalarıdır.

**Üçüncü Mesele:** Tahrif yapanları, Hz. Üstad'ın tebrik ettiğini ileri sürmeleridir. Bu konuda delil olarak tek bir vesika ve bir delil mevcut değildir. Zâten gösterdiğimiz örnek deliller, böyle bir iddiayı açıkça reddetmektedir.

**D) Takdim** yazısının beşinci maddesinde de; Nur müellifinin te'lif safhalarında zamana göre üslûbunu ve Türkçesini değiştirdiğini ve Risale-i Nurlarda Arabî bazı

---

kelimelerin yanında Türkçelerini de kullandığını ileri sürmekle, kendilerinin de bu işde selâhiyetli olduklarına delil getirmişlerdir.

Bu iddiaya karşı belki bazı kimseler aldanır, kalbi vesveselenir diye tafsilatı terkedip, bir iki kelime ile cevap vermek zorundayız, şöyle ki :

Hız. Bediüzzaman'ın lehçe ve üslûbu ve kullandığı Türkçesi, hiçbir zaman değişmemiştir. Ancak eski eserlerinde icmal, iğlak ve îcaz olmasına karşılık, Risale-i Nur adındaki yeni eserlerinde ise tafsil, izah ve tenvir vardır.

Ayrıca da bu eserlerin müellifi kendisidir. Hız. Üstad Bediüzzaman'dır. Dolayısıyla tasarruf da kendisinin olur. Öyle olunca da o zaman öyle yazar, bu zaman da böyle yazar. Kendisinin tensib ettiği bir husustur. İsteseydi lehçesini ve üslûbunu da değiştirebilirdi. Onun bu tarz te'lif safhaları acaba hangi yol ve hangi kanunla bizim o mürşid-i ümmet olan büyük din müceddidi ve koca Bediüzzaman'ın yazdığı eserlerinde tasarruf yapmamıza izin teşkil edebiliyor?..

### **Arabî “Habbe” Risalesi başındaki İfade-i Meram'da meâlen şöyle diyor :**

“Ben sünûhat-ı kalbiyemde, izahat için tahririnden gelen aczden ve tağyirinden gelen havfdan dolayı tasarruf edemiyorum. Ancak, doğduğu gibi yazıyorum.[\[18\]](#)”

Haydi eserlerinde bazı tasarruflar yapalım diyelim. Acaba Hız. Üstad namına yapılacak bu tasarrufu, Hız. Üstad'ın beğenip beğenmiyeceğini bilmek imkânı var mı?

Mâdem yoktur, o halde Hız. Üstad'ın vefatından sonra, nâşir ve sâhiblerin musahhah eserlere istinaden yapacakları tashihattan başka her türlü tasarrufların yapılamıyacağı aklen ve mantıkan zaruridir. Zira eserlerin ekseriyet-i mutlakası ilhama dayanıyor. Akl-ı beşerî ise, ilhama müdahale edemez.

-----o0o-----

Şimdi de “**sadeleştirme**” tahrifi yapılan, mevzubahis kitapta değiştirilen kelimeler üzerinde duracağız. Örnek olarak birkaçı:

**1. “Tabiat Risalesi”nde geçen “İhtar” kelimesi, “Uyarı” ile tercüme edilmiş. Halbuki “Uyarı” kelimesi, “İkaz”ın karşılığıdır. “İhtar” ise, Türkçede tam karşılığı “Hatırlatma”dır.**

**2. “Nota” kelimesini, “Bildiri” diye mânalandırmış. Halbuki “Nota”nın risaledeki o makama mahsus mânası ile, “Yeni buluş” “Yeni çıkmış bir ahenk dizisi” gibi mânalar demektir.**

**3. Sahife 16, aslındaki “Yâni esbabın içtimasında o mevcut vücud buluyor” yerine “ Ya da sebeblerin birleşmesiyle o varlık var oluyor” yapılmış. “İçtima”**

---

kelimesini, “**Birleşme**” yapmış. Halbuki “**İçtima**”, “**Toplanma**” demektir. “**Mevcud**” kelimesinin tam mânası da “**Var edilmiş, icad edilmiş**” demektir ki onun sâniini, mûcidini bildirir. “**Varlık**” mânası ise, tabiat fikirli adamların tasavvurundan gelen bir mânadır.

4. Sahife 11’de, eserin aslında “**sâir risalelerde**” cümlesi, “**çeşitli risalelerde**” şeklinde tahrif edilmiş.

5. Sahife 15’de, aslında “**Dinsizliği işmam eden**” yerine “**Dinsizlik kokan**” şeklinde yapılmış. Halbuki “işmam” kelimesi, “koklatan, hissettiren, işaret veren” mânasındadır ki **onun** sâhibinin durumunu bildirmektedir. Halbuki “**kokan**” olursa, kelime masdar olup kendisinden dinsizlik kokmuş olur ki, te’vilsiz şekilde onu kullanan dinsiz olur, demektir.

6. Sahife 12’de, aslında “**hatıra geliyor**” yerine, “**düşünüyor insan...**”

**İşte adı geçen kitap, sonuna kadar buna benzer yanlışlarla dolu olduğu gibi; bilhassa halk tabakasında çok az kimselerin bildiği ve solcular tarafından dilimizi bozmak için ortaya atılan uydurma kelimelerle kitap daha anlaşılabilir hale getirilmiştir.**

Meselâ : Herkesin bildiği “**tercüme**” kelimesini, “**çeviri**” diye yazmış. Hem meselâ, ekseriyetin bilmediği “**kurgu**” gibi kelimeler kullanılmış.

Şimdi vicdan ehline soralım : Bunlar ve benzeri ma’nidar, İslâmî ve müellifin çok ince murad ve maksadlarını aksettiren kelimelerin değiştirilmesinde acaba hangi ihtiyaç, hangi zaruret vardır?

Muharref kitapta sahife 9’dan 11’e kadar “**Tabiatçılık**” mefhumunu izah eden yazısında, halk seviyesine indirme iddialarına aykırı düşen bir çok Arabça ve ecnebî lügatlardan müteşekkil terkipler ve cümleler kullanılmıştır ki; bugünkü nesilden ancak felsefe kitaplarını okuyanlar onları anlayabilir.

Bununla, ileri sürdükleri düşüncelerinin tam zıddına hareketleri vâki’ olmakla, tezaat ve tenakuzun içine girmiş bulunuyorlar.

**Birkaç örneğini verelim :**

<u>Sh</u>	<u>Satır</u>	
10	16	<b>tabiata irca’ edenler</b>
10	25	<b>külli fikirlerin inkârı</b>
11	4	<b>külli mekanizm</b>
10	11	<b>insanı tabiata irca’ gayretleri...</b>

Ve daha bunlar gibi, pek çok kimsenin anlıyamıyacağı terkipler vardır.

---

Kur'an lisanı olan Arabî kelimeler ki; bin seneden beri dilimize, dinimize, dimağımıza, kültürümüze yerleşmiş ve kaynaşmışlardır. Bu kelimelerin mecrasıyla gelen mânalar elbette ki, daha tesirli, daha câzibedar olacaktır.

Hem onları Hz. Bediüzzaman nahiv, mantık, kelâm, bedi', maâni gibi İslâmî ilimlerin birer ıstılahı olarak düşünmüş, almış ve kullanmıştır.

## **TERCÜME İLE SADELEŞTİRME FARKI**

**Tercüme**; bir eseri bir dilden başka bir dile, o dili konuşan insanların eserdeki hakikatleri -nâkıs ve yırtık bile olsa- anlamları için çevirmektir. Fakat tercüme ne kadar kuvvetli de olsa bir eserin, hususan imana, akideye dair parlak tâbirler taşıyan eserler, bilhassa fikrî ve felsefî eserler olursa, tam ve berrak aynası olamadığı, ilim erbabınca mâlumdur. Lâkin **“Bir şey tamamen elde edilmezse, bütün bütün bırakılmaz”** kaziyesi mûcibince ve başka çaresi olmadığı için zaruri olarak kabul edilir.

Fakat **bir eser ki**; bir milletin şerefli mâzisiyle muvasalat köprüsünü kurmuş ve dininin itikadî, imanî ve felsefî tâbirlerini muhafaza etmiş ve en akıcı, berrak bir üslûbla hazırlanmış ise.. ve okuyucusu milyonları aşmış ise.. ve hususan okuyucusuna iman, fazilet, ahlâk bahşettiği gibi, kültür ve lügat hazinesini de genişletmiş ise, artık o eserin tâbir ve üslubuna dokunulmaz.

Zira zaruret yoktur. Hele milletin gençliğine sinsî ve sistemli bir şekilde yutturulmuş ve yutturulmakta olan uyduruk ve muharref bir lisanla, “sadeleştirme” adı altında yapılan iş ve ameliye, elbette ve hiç çaresi yok, bir tahriften başka bir şey olamaz.

Öyle ise, tercüme ile sadeleştirme arasında maksadda, hakikatta ve keyfiyette asla bir yakınlık yoktur.

Evet, özellikle Risale-i Nur ile ilgili olan meselelerde yegâne merci', en evvel ve birinci derecede Hz. Üstad'ın yazılı söz ve beyanlarıdır. İkinci derecede ise, Hz. Üstad'ın rivayet yoluyla gelen hareket ve davranışlarıdır.

**Üçüncü derecede ise**, Nur talebeleri cemaatının ekseriyet ve cumhur teşkil eden reyleridir. Yoksa herhangi bir kimse veya meçhul bir gurup, istediği gibi eserlerde tasarrufda bulursa bu demektir ki; Risale-i Nur sâhibsiz, cemaatsiz ve systemsizdir. İsteyen, istediği gibi tasarruflarda bulunabilir... Hâşâ ve kellâ!.

**Risale-i Nur'un sahipleri, nâşirleri, muhafızları ve has dairesi vardır ve kıyamete kadar da devam edecektir.**

Yukarıda Üstad Hazretlerinin “sadeleştirme” ameliyesi hakkında söz ve beyanlarını ve ulaşan sahih rivayetler yoluyla davranış ve hareketlerini kaydettik. Şimdi de tercüme hususundaki, teşvikkârane izin ve ruhsatlardan çok öte, gayet ciddî arzu ve

---

isteklerini hâvi sözlerinden bazı nûmuneler nakledelim :

**1947'lerde Emirdağı'nda yazdığı bir mektubunda şunları söyler :**

**“Aziz Sıddık Kardeşlerim!**

**Evvelâ :** Müdakkik ve muhlis Re'fet'in ve sizin ecnebi lisaniyle ve bilhassa İsveç, Finlandiya'da hangi lisan daha ziyadedir? Zannımca Alman lisanı olacak. Şimdilik Alman lisanına Nurlardan “Hüccet-i İmaniye”leri tercüme etmek, onlara göndermek ben de o fikrinize iştirak ederim.

Evet, Avrupa'nın mağlubiyetinden ve maddî ve manevî dünyevî tehlikelerinden ancak ve ancak teselli-i mutlakı Kur'an'da bulabilirler. Hz. İsa (A.S.) havariyyunlara demiş ki: “Ben gidiyorum ki size tesellicî gelsin.” Yâni Ahmed (A.S.M) Kur'an ile gelsin, demesiyle gösteriyor ki; nev-i beşer hususan me'yus Avrupa'da teselli-i mutlakı, Kur'an'ın hakaik-ı imaniyesinde bulabilirler.

**Sâniyen:** Asa-yı Musa'nın birinci ve ikinci ve üçüncü ve sekizinci hüccet-i imaniyeleriyle beraber, Meyve'nin altıncı ve yedinci meseleleri şimdilik Alman ve Fransız lisaniyle, fakat sıhhatli ve dikkatli tercüme etmeye Medresetüzzehranın erkânları nasıl münasib görürlerse yapılsın. Yalnız üçüncü hüccet-i imaniye olan “Tabiat” kâfi değil. Başında **“Asa-yı Musa'nın bir parçası”** diye yazılsın. Bugün İstanbul'a bir kardeşimiz gidiyor, onunla da bu meseleye dair cevap gönderdik. (\*)”

**Yine aynı yıllarda yazdığı bir mektubunda ise şöyle der:**

“...İnşâallah Isparta Hulusîsi kardeşimiz Re'fet'in İstanbul'a gidip dört hüccet-i imaniye ve Meyve'nin iki meselesini ecnebi lisaniyle sıhhatli ve dikkatli tercüme ettirmeye dair çalışacağı, büyük bir fütuhata anahtar olacak inşâallah...(\*)”

## **ARABCAYA TERCÜME MESELESİ HAKKINDA**

**“Sâniyen :** Nur şakirdlerinden Emirdağ'lı Ali'nin eliyle Risale-i Nur'un yirmi kitabından iki kitabını **“Asa-yı Musa”** ve **“Zülfikar”** namında ve bu havalide ve adliyelerde fütûhat yapan o iki mecmuayı size gönderip, sizin vasıtanızla Şam heyet-i ulemasına göstermek ve onların tensibiyle birkaç âlim her biri bir kısmını Arabîye tercüme etmek ve orada tab'etmek için gönderdim.

Hem yine bu iki kitabın teksir makinasıyla yazılan iki nüshayı, Hacı Bekir nâmında bir hacı ile hem Şam heyet-i ulemasına gönderdiğimiz gibi, iki nüsha da **‘Câmi-ül Ezher’** ulemasına gönderdiğimiz gibi, iki nüsha da Medine-i Münevvere ulemasına gönderdik. Makine ile olan nüshaların sönük kelimelerine me'haz olmak üzere, elyazısıyla size gönderdiğimiz kitablara güzel okunuyor.

Ben ziyade hasta ve ihtiyarlıktan ziyade zafiyet ve yalnız gurbette bulunduğumdan, kendim o risaleleri Arabîye tercüme etmeye vakit bulamıyorum. O ehemmiyetli

---

vazifeyi, Şam'ın yüksek âlimlerine havale ediyorum. Eğer o muhterem âlimler, aynı Türkçe olarak tab'etmeye taraftar iseler, öylece tab'edilebilir. **Fakat tashihine çok dikkat lâzım...(\*)**"

"...Mübareklerin pehlivanı, büyük ruhlu Küçük Ali'nin Zülfikarıyla Mustafa Gül'ün Asa-yı Musa'sı, hem Şam hem Mısır ulemasına gitmiş. Evet Küçük Ali'nin Asa-yı Musa'sını gönderecektim, fakat onun kelimelerinin sıhhatine itimaden tashih etmemiştim. Onun için onun yerine Mustafa Gül'ün ki gitti. Ali'nin Zülfikarı ve Mustafa Gül'ün Asa-yı Musa'sı inşaallah bir zaman arabçaya tercüme edilecek, arabî bir surette oralarda intişar edecekler...(\*)"

**“Sâniyen:** Risale-i Nur hacılarıyla hâriç Âlem-i İslâm'a yayılıyor. Kendi kendini lâyük ellere yetiştiriyor. Şam'a el yazısıyla gönderdiğimiz Asa-yı Musa ve Zülfikar'ı, heyet-i ilmiye beş gün tetkik etmiş.

**Tam takdir etmelerine alâmet olarak demişler :** “Biz bunu mecmualar hâlinde kısım kısım tab'edelim. Bunu birden tab'etmeye çok para lâzımdır. Hem bunu şimdi birden Arabîye tercüme etmek uzun zaman lâzım, imkân olmuyor. ” Onun için oradaki eski talebem ve yeni gönderdiğim şakird, kitabı onların elinden kurtarmaya çalışmışlar ki, para kazanmak için tab'etmesinler. O kardeşlerim kendi ellerinde, müştaklara okutturuyorlar. Halbuki ben, tab'etmek için iznim yoktu, şimdi zamanı değil.

Hem Arabîye çevirmek için Mısır ulemasının iştirakiyle ehemmiyetli ve yüksek bir heyet-i ilmiye lâzım. Her neyse, acele edilmiş. (\*)”

İşte Hz. Üstad'ın hem ecnebi lisanına, hem de Arab lisanına hararetle arzu ettiği Nur Risalelerinin tercümesi hususunda ifadelerini gördünüz. Bu misallerden anlaşılacağı üzere, Üstad Hazretlerinin tercüme arzusu ve müsaadesi vardır. Bunu neshedecek herhangi bir ifadesi yoktur.

**Netice-i kelâm:** Tercüme ile sadeleştirme, ayrı ayrı şeylerdir. Tercümeye ait tavsiyeleri, sadeleştirmeye delil göstermek; nefsin arzusundan doğan peşin hükmünü meşru' göstermek isteyenlerin işidir. Bir kısım insanlar, Hakka bağlılık zannıyla, bazı meselelerde nefsin ve enenin arzularına bağlı kalırlar ve böylece sadakatı kaybederler. Allah hepimizi sırat-ı müstakîmde sâbit kılsın, âmîn âmîn.

## HÂTİME

Şu araştırmamızın neticesini güzel bir sonuca bağlamak üzere, Hz. Üstad'ın hayatta kalmış en yakın talebe ve hizmetkârlarından 1986 yılı Ramazan Bayramını tebrik münasebetiyle kaleme alıp neşrettikleri aynı mevzu ile alâkalı yazılarını broşürümüze “Hâtîme” yapıyoruz.

---

**Cenab-ı Hak bizleri, binbir fesat saçan şu asrın fitnelerinden muhafaza buyursun ve Risale-i Nur Talebelerinin hâlis, muhlis cemaatından ayırmasın, âmîn...**

بِسْمِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ  
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

**Aziz, Sıddık, Kardeşlerim!**

Mübarek Ramazan-ı Şerifinizi bütün ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Cenab-ı Hak bu Ramazan-ı Şerifin Leyle-i Kadrini umumunuza bin aydan hayırlı eylesin, Âmin. Ve seksen sene bir ömr-ü makbul hükmünde hakkınızda kabul eylesin, âmin.

**Said Nursî**

-----o0o-----

**Sâniyen:** Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür ve hamd ü senalar olsun ki, Kur'an-ı Hakîm'in bu asrın fehmine, anlayışına bir dersi olan Risâle-i Nur'un serbestiyeti, inkişafı, dahil ve hariçte intişarı ile, hem âlem-i İslâm'daki intibah, hem âlem-i insaniyette Din-i Hak lehindeki acip tezahürler; seksen sene evvel büyük Mütefekkir-i İslâm Hz. Bediüzzaman Said Nursî'nin Muhakemat gibi eserlerinde ve sonra Hutbe-i Şamiyesinde, kuvvetli isbat ve ilânatla haber verdiği Hakikat-ı Kur'aniye ve imaniyenin, zemin yüzündeki manevî hâkimiyetine ve İslâmiyet'in nev-i beşerin din-i fitrîsi olacağına dair tebşiratlarının, biiznillâh tahakkukuna dair kanaat-ı tâmme vermektedir.

... Ders-i Nuriyedeki hizmet düsturları ve Hz. Üstadımızın vasiyet ve tavsiyelerini hatırlatma ve hizmete müteallik bazı harekât ve ef'allerine bir nebze bakabilmek maksadıyla, hem de bazılarının, Nur neşriyatına ait yanlış isnadlarına da cevap olarak bu mektubu takdim ediyoruz.

Başta **SÖZLER** Mecmuası olarak külliyat, ilk defa Ankara'da tab'a başlandı. Rahmetli **Atıf Ural, Tahsin Tola** (Rhm.A.) **Said Özdemir, Seyyid Salih Özcan** ve **Mustafa Türkmenoğlu** gibi kardeşlerin bizatihi gayretleriyle ve genç üniversitelilerden bazı fedakâr talebelerin de yardımıyla **Sözler, Mektubat, Lem'alar, İşarat-ül İ'câz, Sikke-i Tasdik-i Gaybi** mecmuaları ve küçük risaleler tab edildi.

**İstanbul'da** da **Mesnevi-i Nuriye, Şualar, Arabî Mesnevi-i Nuriye, Asâ yı Musa** mecmuaları gibi eserler neşredildi.

---

Hız. Üstad 1952 **Gençlik Rehberi mahkemesi** dolayısıyla İstanbul'a teşrif ettiklerinde başta **Ziya, Ahmed Aytimur, Abdülmuhsin** olarak bazı fedakâr gençler, hizmet-i Nuriyeyi omuzladılar. Ankara'yı müteakip yine Hz. Üstadın izni ile İstanbul'da da Nurların neşrine matbu olarak başladılar. Gerek Ankara gerek İstanbul'da Nur Talebeleri hizmet-i Nuriyede muhtelif alâkaları ile sa'y ü gayrette bulundular. O zaman, **Samsun'da** ve **Antalya'da** da bazı küçük risaleler neşredilmişti.

Sözler Mecmuasının sonuna **konferansın ilavesi**, Hz. Üstadın emriyledir. O **konferans**, Hz. Üstadın hizmetinde bulunan talebelerine muhtelif vesilelerle yaptığı dersler ve sohbetlerin neticesinde kaleme alınmış ve **Ankara Ziraat Fakültesi mescidinde** üniversite talebeleri ve bazı Meb'uslar huzurunda konferans olarak takdim edilmiştir.

Manzum "**Lemaat**" Risalesini 1951'de Üstad Hz.leri Emirdağ'ında hizmetinde bulunan talebelere ders olarak vermiş, Sözler'in sonuna ilavesi için hizmetinde bulunan bir talebesi vasıtasıyla Isparta'ya göndermiştir. "**Tevhidin İki Bürhan-ı Muazzamı**" başlığını taşıyan bahis, manzum Lemaatın ortasındaiken Hz. Üstad en başa almış ve Lemaatın bazı kısımlarını da çıkartarak, teksirle basılacak olan Sözler'in âhiline ilhak edilmek üzere Hüsrev Ağabeye göndermiş ve öylece Üstadımızın tensibi üzere teksir edilmiştir. Hz. Üstad sonra yeni yazı Sözler'in sonuna aynı **Lemaatın ilavesini** tensip buyurarak bazı kısımları tekrar çıkarmışlardır. Bu itibarla yeni harf Sözler'deki manzum Lemaat, hatt-ı Kur'an ile olan Lemaattan biraz daha noksandır.

Risale-i Nur'un Diyanet İşleri Müşavere kurulunun yapılan inceleme sonundaki mufassal müsbet raporu üzerine Afyon Ağır Ceza Mahkemesi, bütün risaleler hakkında beraet ve iade kararı vermiştir. Bunun üzerine Ankara'da resmen tab'ına başlanacağı zaman Hz. Üstad, hizmetinde bulunan talebelerinden Rahmetli Tahirî ve Ceylân'ı Ankara'ya yardıma göndermiş ve tab masrafının ilk sermayesine de bizzat kendileri iştirak etmişlerdir.

**MEKTÛBAT: "Vehhabiler"** bahsini Hz. Üstad koydurmamıştır. Mektûbat'ın sonuna "**İşarat-ı Gaybiye** Hakkında bir **Takriz**" "**Hakikat Çekirdekleri**" ve en nihayetdeki "**Hakikat Işıkları**" manzumesi, yine Hz. Üstadımız tarafından ilhak edilmiştir.

**LEM'ALAR: 8, 9 ve 18'nci Lem'alar** ve **26'nci Lem'anın zeyli** ve **27'nci Lem'a**, Lem'alarda yoktur ve **28'nci Lem'anın da bir kısmı vardır. 29'ncü Arabî Lem'adan yalnız Allahu Ekber bahsi** vardır. Bu da Hz. Üstadımızın tensibiyledir. Ve aynı şekilde tab ve neşredilmiştir. Hatta 3'ncü Şua olan Münacat Risalesinin Lem'alar mecmuasının sonuna ilhakı, yine Hz. Üstadımızın tensibiyledir.

**ŞUÂLAR:** Birinci Şuâ olan İşarât-ı Kur'aniye risalesi ve Beşinci Şua ve 8'nci Şua, Hz. Üstad'ın emriyle Şuaların sonuna konmuş ve İman ve Tevhid bahsine dair 2'nci Şuâ risalesi, Şuâlar'ın başında yer almıştır. **29'ncü Arabî Lem'anın ELHAMDULİLLÂH babının** Abdülmecid Efendi tarafından yapılan tercümesi de, Şuâların en nihayetine



---

yine Hz. Üstadımızın emir ve iradesiyle konulmuştur.

**ASÂ-YI MÛSA:** Hatt-ı Kur'anla yazılan ve neşredilen Asâ-yı Mûsa'nın sonundaki takriz ve lügatçe, yeni harfle tab edilen Asâ-yı Mûsada yoktur. Hz. Üstadın tensibi iledir. Bizzat Hz. Üstad, **Ahmed Aytimura "Asa-yı Musa'nın birinci cildini neşret"** diye emretmiştir.

**İŞÂRÂT-ÜL İ'CAZ:** Münafıklar hakkındaki 12 ayetin tercümesi de bizzat Hz. Üstadımızın emri icabı neşredilmemiştir. Hz. **Üstadımız Said Özdemir'e de ayrıca münafıklar bahsini koymamasını ihtar etmişlerdir.** Halbuki Hatt-ı Kur'an ile olan da vardır. Kitabın nihayetinde konulan Garp feylesoflarının İslâmiyet hakkındaki müsbet beyanatları ve Mehmed Kayalar'ın müdâfaası da Hz. Üstadımızın tensibiyledir.

**SİKKE-İ TASDİK-İ GAYBÎ:** Hatt-ı Kur'an'la vaktiyle neşredilen Sikke-i Tasdik-ı Gaybî risalesinde **bulunan 18 ve 28'nci Lem'alar** yeni harfle neşredilende yoktur. Hatta **8'nci Lem'anın bazı kısımlarını dahi yine Hz. Üstad koydurmamıştır.**

**MESNEVİ-İ NURİYE:** Hz. Üstadımızın biraderi tarafından yapılan tercümesidir. Hz. Üstad'a yanında bulunan hizmetkârları okumuşlar ve Hz. Üstadımızın emriyle, tensibiyle neşredilmiştir.

**LÂHİKALAR:** İlk Barla Lâhikası : Hz. Üstadımızın zamanında İstanbul'da teksirle basılan kısım, Isparta'dan Hz. Üstadın tensib ettiği şekilde İstanbul'a gönderilmiş ve tab'edilmiştir.

Yine Hz. Üstadımız elyazma Barla Lâhikalarını vaktiyle tashih ettiklerinde ehemmiyetli gördükleri mektupları işaretlemişler ve o işaretleri müvacehesinde seneler sonra daha geniş olarak Barla Lâhikası basılmıştır. Tashih edilen ayrı ayrı nüshalardan 3 ayrı yerde basıldığı ve **Hulûsi ve Re'fet Ağabey'lere** Hz. Üstadımızın gönderdikleri bazı güzel mektupları da ilave edildiği için, birkaç mektub fazla veya eksiği var suretinde tezahür etmiştir.

**KASTAMONU VE EMİRDAĞ LÂHİKASI:** Hz. Üstadımız, Küçük Ali Rahmetullahi Aleyh'in hattı ile yazılan Lâhika mektuplarını baştan nihayete tashih etmişler ve neşir için Sıddık Süleyman'ın refika-i muhteremeleri ile Ankara'ya 1959 yılında göndermişlerdi. Evvelâ **Kastamonu Lâhikası bilâhare 1'nci Emirdağ ve seneler sonra 2'nci Emirdağ Lâhikaları tab ve neşredildi.**

Yalnız Küçük Ali (R.H.) efendinin yazdığı Lâhikalar, 1953 senesine kadar yazılan ve neşredilen Lâhika mektuplarıdır. Ondan sonraki son Isparta hayatında olanlar yoktur. Buna binâen son Isparta hayatında Hz. Üstadın yazdıkları mektuplar ve beyanlar 2'nci Emirdağın sonuna Hz. Üstad'ın hizmetkârları tarafından ilhak edilmiştir. Zaten onların bir kısmı, Tarihçe-i Hayatta ve Konferansta neşredilmişti. Hatta bu Lâhikalar, yalnız Hz. Üstad'ın mektuplarıdır. Küçük Ali (R.H.) efendi yalnız onları yazmış ve böylece neşredilmiştir.

---

**TARİHÇE-İ HAYAT:** Üstad Bediüzzaman Said Nursî Hz.leri hakkında ilk tarihçe-i hayatı, biraderzâdeleri Merhum Abdurrahman efendi tarafından devr-i Meşrutiyette İstanbul'da neşredilmiş. 1950 senesinde İstanbul Üniversitesi talebeleri tarafından "Dünya ilim ve irfan sahasına Türkiye'den bir güneş doğuyor." başlığı altında bir Tarihçe-i Hayat teksirle neşredildi.

Ve arkasından Sebilürreşad sahibi rahmetli Eşref Edip bey de aynı şekilde bir Tarihçe-i Hayat neşretti. Bilâhare Hz. Üstadın hizmetkârları, Nur hizmetlerini de ihtiva eden bir Tarihçe-i Hayat hazırladılar.

Ve Hz. Üstad'a takdim ettiklerinde, Kastamonu Hayatına **Âyet-ül Kübra** ve **Münacât Risalesi** ve **Denizli** Hayatına da Denizli hapsinde te'lif edilen **Meyve Risalesinin (Tevhid ve Haşre dair) 6 ve 7'nci meselesini Hz. Üstad ilave ettirdiler.** Hattâ yalnız hizmete müteallik hususlar yazılsın diye, harika ahval ve etvarından bahsettirmediler.

Hz. Üstadın **Âyet-ül Kübra** ve **Münacât** gibi İman-ı Billah'a ve Tevhide dair risalelerini Tarihçe-i Hayata koydurmaları çok mânidardır ki: Risale-i Nur hizmeti ve Bediüzzaman denildiği zaman ezelî ve ebedî hakikat olan İMAN'a nazarlar çevrilsin.İşte ben oyum ve yalnız onun için çalışıyorum gibi mânalar bilinsin için her halde; ve fakat öyle bir **İman-ı Tahkikî** dersi ki: Kâinat tabakalarını ve asırları kucaklayan ve o vüs'atta iman dersini veren ve o dersde, bütün hakaik-ı Kur'aniyeyi ve İslamiyeyi de derceden ve en küçük bir İslâmî mes'eleyi kabule akıl ve kalbi müheyya eden bir ders... **Hz. Üstad, Tarihçe-i Hayat için 20 mecmua kadar ehemmiyeti var derdi ve Barla hayatının müstakil neşrini kendileri emrettiler.**

Nur mecmualarının neşri ve içinde bulunmayan bazı kısımların durumları bu arzettiğimiz tarzdadır. Yoksa bunları neşretmemek için Hz. Üstadımızın emri ve tensibine riayetden başka hiçbir sebep yok. **Madem Hz. Üstad bu şekilde tensib ettiler, bizler de o tanzim ve tensibe sadakat manasiyle aynı neşriyatı devam ettirdik.** Hz. Üstadımızdan beri devam edegelen o tanzim bozulmasın ve istikbal nesillerine kadar devam etsin diye aynı tertibi muhafazaya çalıştık.

**Neşredilen küçük risalelerin çoğu yine Hz. Üstad zamanındadır.** Umum kardeşler Hz. Üstadımızın tarzını devam ettirmeyi bir sadakat borcu bilmektedirler. Ve Hz. Üstadımızı seven herkes, onun hayatının gaye-i asliyesi ve esası olan Risale-i Nur hakkında istikamet-i fikir ve hüsn-ü zannını muhafaza etmelidir. **Öyle ulu orta, bilmeden, araştırmadan dilini ve kalemni hareket ettirmemelidir.** Çünkü, vâkıa mutabık olamayan bir söz, hilaf-ı hakikat bir mana ve yanlış zan ve onların getireceği manevî tahribatın mes'uliyeti, sahiplerini dünya ve ahirette manen, maddeten perişan eder.

Nur risaleleri, çok ağır şartlar ve dehşetli hadiseler içinde, Lillâhilhâmd asliyetini tam muhafaza içinde defalarca neşredilmiş, dahil ve haricte yayılmasıyla Nur-u İslâmiyetin Âlemde yeniden ihyasına Kur'an namına vasıta olmuştur. Hz.

---

Üstadımızın bir talebesinin vaktiyle Fihriste Risalesine bazı kelimeler ilavesine karşı: **“Titremeliydiniz... Ben dahi kalem karıştıramıyorum.”** İhtar ve ikazına yakinen şahid olan telebeleri, hiç ihtimal var mıdır ki, böyle en küçük bir tağyir ve tebdile rıza gösterebilirler veya teşebbüs etsinler.

## **ÇOK CÜZ-İ OLAN NÜSHA FARKLARI:**

Malum olduğu üzere: Risale-i Nurun ilk telifi, 1926-1934 seneleri arasındadır.

Sözler, Mektubat, 15. Lem'a dahil, Hz. Üstadın ikamete memur edildiği Barla nahiyesinde te'lif edilmiştir. 15. Lem'a Fihrist Risalesi olarak Barla'da son te'lifidir.

Ondan sonra Isparta'da ikamet ettiği dokuz aylık zaman içinde 16-26. Lem'aya kadar te'lif etmiştir. (Bunların bir kısmı daha önce te'lif ettiği kısımlar olup isim olarak Lem'alara dahil olmuştur.)

Sonra Eskişehir Mahkemesine sevk edilmiş ve hapiste 27-28-29-30. Lem'aları ve 2. Şuâ olan tevhide dair risaleyi te'lif etmiştir. 27. Lem'a Eskişehir müdafaasıdır. 1936 da Eskişehir hapsini müteakip Kastamonu'ya sevk edilen Hz. Üstad, orada Onuncu Şuâ'ya kadar olan risaleleri te'lif etmiştir. 11. Şuâ olan Meyve Risalesi ise, Denizli Hapsinde te'lif edilmiş ve Denizli Hapsinin bir meyvesi addedilmiştir.

Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde yetmiş talebesiyle beraber beraet eden ve temyiz mahkemesince beraeti ve bütün Risalelerinin iadesi tasdik edilen Hz. Üstad, Denizli'den sonra Emirdağ'ına nefy edilmiştir. 1948 senesi başına kadar Emirdağ'ında ikamet etmiştir. Burada Meyve Risalesinin 10 ve 11. mes'elelerini te'lif etmiştir. 20 ay mahpus kaldığı Afyon cezaevinde ise 15. şuâ olan Elhüccetüzzehra Risalesini te'lif etmiştir.

**12-13. Şuâlar** Denizli Müdafaası ve mektupları ve 14. Şuâ da Afyon müdafaası ve mektupları olarak Hz. Üstadın emriyle Şuâlarda yerini almışlardır.

Teksir makinesiyle ilk önce 1947 de Zülfikar Mecmuası ve Asa-yı Musa mecmuası, Siracin-Nur, Tılsımlar ve Sikke-i Tasdik-i Gaybi, (hatt-ı Kur'an ile) neşredilmiştir. Bilahare küçük Isparta ünvanını alan İnebolu'da, Hatt-ı Kur'an'la Zülfikar ve Asa-yı Musa'yı neşretmiştir. İnebolu aynı zamanda yeni harfle Asa-yı Musa'yı da neşretmiştir. Emirdağı Lahikasında Hz. Üstad, bu hizmetlerden sitayişle bahsetmektedirler. Bütün bu zikrettiklerimiz, lahikalarda mevcuttur.

Risale-i Nur'un te'lifinden ta 1956' ya kadar uzun bir devrede Hz. Üstad, tashihat hizmetiyle meşgul olmuştur. Barla'da te'lif edilen 29'ncü Mektubun başında Hz. Üstad, bu hizmet hakkında şöyle demektedir: “Kardeşim, bu sene Elhamdülillah Risaleleri yazanlar pek çoğalmış. İkinci tashih bana geliyor. Sabahtan akşama kadar sür'atli bir tarzda meşgul oluyorum. Çok mühim işlerim de geri kalıyor. Ve bu vazifeyi daha azim görüyorum. Hususan Şaban ve Ramazan da akıldan ziyade kalb hissedardır, ruh hareket eder. Şu mes'eleyi azimeyi başka vakte talik edip, ne vakit

---

Cenab-ı Hakk'ın Rahmetinden kalbe sünühat gelse, tedricen size yazılır.”

Risaleleri yazanlar, Hz. Üstada gönderirler. Hz. Üstad da mütemadiyen tashihat vazifelerinde iştigal ederler. Anadolu'ya yayılan el yazması risale ve mecmuaların çoğunda Hz. Üstadın mübarek hattı ile bu tashihler göze çarpar. Ve bugün böyle Hz. Üstadın kalemiyle tashih buyurdıkları nüshalar ellerde mevcuttur...

Ankara'da 1956 da matbaalarda tab edileceği zamanda Hatt-ı Kur'an ile yazılmış olan risaleleri daktilo ile yeni Türkçeye Rahmetli Binbaşı Hayri Bey yazmıştı. Ve cemaat halinde neşriyata yardım edilmişti. Risaleler forma forma basıldıkça Hz. Üstada gönderiliyor ve bu formalar Hz. Üstadımızın huzurunda Risalelerle karşılaştırılıyor, okunuyor, tashih edilip geri gönderiliyor ve böylece tab ve neşriyat yapılıyordu. Lillâhilhamd Ankara ve İstanbul'da neşriyat bu şekilde yapıldı. Yani her forma mutlaka, Isparta veya Emirdağı'na gönderilir.

Hz. Üstad, yanındaki hizmetkarları ile beraber okurlar, mukabele ederler. Hz. Üstad ya dinler veya hatt-ı Kur'an ile olan nüshadan takip eder, tekrar basılan yere iade edilirdi. Bittabi o zaman en büyük mes'eale, Nur mecmualarının neşri idi.

Ve Hz. Üstad o günler için “Şimdi Risale-i Nur'un bayramıdır.” derdi... Sözler tab'a başlayınca, Hz. Üstad “Benim artık vazifem bitti Sözler'i bekliyorum” derdi. Sözler bitince de Mektubatı, Lem'aları, ta Sikke-i Tasdik-i Gaybi ve Şuâlara kadar o mecmuaların herbirisi için “Neşrini bekliyorum, vazifem artık bitti” buyururdu. Ve bu mecmuaların her biri için “On ordu kadar, bu vatana millete faydası var.” diye ehemmiyetini, faydalarını, defalarca her vesileye zikrederdi.

Tarihçe-i Hayatın neşri için “20 mecmua kadar kıymetdardır.” diye beyanda bulundu. Barla hayatının müstakil bir Risale halinde neşrini de bizzat kendileri emretmişlerdir. Mecmualar forma forma okunduğu gibi, ciltlenip geldiğinde de baştan nihayete kadar defalarca okunmuştur.

Yukarıda zikredildiği üzere, Risale-i Nur'un te'liflerinden, ta matbaalarda neşredildiği tarihe kadar bir uzun devrede Risaleler hatt-ı Kur'an ile el yazması halinde çoğaltılırdı. Hz. Üstad, birer birer Risaleleri tashih etmişlerdir. Bu tashihatları hususunda lahikalarda çok yerde beyanları vardır. El yazısı ile olan Risalelerde, bizzat kendi kalemiyle tashihatta bulunduğu bazı kelimeler ve nadiren cümlecikler göze çarpmaktadır.

Hz. Üstad, tashih yaparken başka bir Risale ile karşılaştırmaz, hafızasından yapar. Bazen kendi mübarek kalemiyle tashihat içinde, manayı daha da kuvvetlendirmek için midir, her ne hikmetse, kelimeler ilave etmiştir. Sonraki neşriyatlarda da bu kelimeler, Hz. Üstadın bizzat kendi hattı ile tashihidir diye ve mânayı daha da kuvvetlendiriyor niyetiyle neşredilmiş. Ve ayrıca ilk baskılarda, kelimelerin okunmasında veya terkiplerdeki noksanlarda sonradan düzeltmeler yapılmış. Bu sebepten nüsha farkları çok cüz'i de olsa meydana gelmiş...

---

Yoksa Nur talebeleri bir kelimeyi kasden değiştirmeyi en büyük ihanet telakki ederler. Ve Nur Talebeliği ile asla kabil-i tevfiik olmayan manevi bir sukut bilirler ki, Elhamdüillâh, asla değiştirmek gibi sadakatle kabil-i tevfiik olmayan bir Şey vâki olmamıştır.

Yukarıda arz ettiğimiz bir ağabeyimizin Fihrist Risalesine bazı kelimeler ilavesiyle mânayı bozduğunu görünce, **Hz. Üstad Zübeyr, Ceylan, Sungur, Bayram'ın yanında hiddetle** : “Titremeli idiniz, ben dahi kalem karıştıramıyorum” diyerek Sünuhat-ı Kur’aniye ve İlham-ı İlâhi eseri olan Nurların te’lifindeki tarzın, asla değiştirilmemesi lüzumunu ihtar etmişlerdi.

**Fihrist Risalesi**, Hz. Üstadımızın tashihi üzere teksirle neşredilmiştir. İbrahim Fakazlı Ağabey naklediyorki: Afyon Hapsinde Rahmetli Ahmed Feyzi Ağabeyin Gençlik Rehberini sadeleştirme tarzındaki niyetini arz ettiğinde, Hz. Üstad, razı olmayıp, “Ancak o zaman benim imzamı değil, kendi imzamı atarsın.” şeklinde manidar bir cevapta bulunmuştur.

Hz. Üstad eski âsârından “**Aşâire cevap**” olan **Münazarat Risalesi** ile “**Divan-ı Harbi Örfi**” risalesinde 1950 den sonraki neşri zamanında ehemmiyetli tashihatta bulunmuş ve ona göre neşredilmiştir. Hatta 1953 te tashih edip neşredildikten sonra Divan-ı Harb-i Örfi risalesini yeninden yine tashih etmiştir. Ve kitabın başına şu cümleyi yazmışlardır.

“Yarım asır evvel tab edilen bu müdafayı şimdi bu asra daha muvafık gördük. Güya o zamandan elli sene sonra bir hissi kablel vuku ile bir nevi ihbarı gaybi olarak hayatı içtimaiyeyi alakadar eden çok hakikatlara temas ettiğinden neşredildi.”

**Hem aynı kitabın içinde: “Ey paşalar, zabitler; bütün kuvvetimle derimki:** Gazetelerde neşrettiğim umum makalâtımdaki umum hakaikta nihayet derecede musırrım. şayet zaman-ı mazi canibinden, asr-ı saadet mahkemesinden adaletnâme-i şeriatla dâvet olunsam, neşrettiğim hakaiki aynen ibraz edeceğim. Olsa olsa, o zamanın ilcââtının modasına göre bir libas giydireceğim. şayet müstakbel tarafından üçyüz sene sonraki tenkidât-ı ukala mahkemesinden tarih celbnâmesiyle celb olunsam, yine bu hakikatları tevessü ve inbisat ile çatlayan bazı yerlerini yamalamakla beraber, taze olarak orada da göstereceğim. Demek “Hakikat tahavvül etmez, hakikat hakır.” denilmektedir.

Meşrutiyette şarkta aşiretler arasında seyahatındaki derslerini veya Divan-ı Harb-i Örfi deki müdafasını, 1950 den sonraki zamanda Âlem-i İslâm’a ictimaî dersler manasında ibraz ederken, İslam kavimlerinin heyet-i umumiyesini muhatab ittihaz ettiğinden elbette bazı kelime libaslarında tashihat yapması kadar makul, münasip ne olabilir? Zaten o dersler için “O zamandan ziyade bu zamanın dersidir.” diye defaatle ifadede bulunmuştur.

1951 senesinde Hz. Üstada Van’dan gönderilen Arapça Hutbe-i şamiye’sini Emirdağ’ında tercüme ederken, biraz daha genişletmiştirki, 1911 de söylediği bu

---

hutbe, hem 1950, hem 1980 den sonraki zamanların ve bütün İslam milletlerinin taze bir dersi olarak ehemmiyetini daima devam ettiregelmektedir.

“Ey bu sözlerimi dinleyen bu camii emeviyedeki kardeşler ve 40-50 sene sonra Âlemi İslam câmiiindeki ihvân-ı Müslimin (kardeşlerim)...”

“Ey bu Câmî-i Emevideki kardeşlerim ve kırk-elli sene sonra Âlemi İslam Mescid-i Kebirindeki dortyüz milyon ehli iman olan ihvanımız.” diye **hayatı ictimaiye dersleri olan Hutbe-i Şamiye, Münazarat ve Divan-ı Harb-i Örfi gibi eserlerini , gelecek nesillerin nazar-ı dikkat ve irfanına arz etmektedir.**

Hürriyetin başında Sultan Reşad’ın Rumeliye seyahatı münasebetiyle Şark vilayetleri namına refakat ettiği yolculuğunda, iki mektebli mütefennin arkadaşlarının sordukları:

**“Hamiyet-i diniye mi, yoksa hamiyet-i milliye mi daha kuvvetli, daha lâzım?”**

Suallerine verdiği çok mühim ve acip cevabını ihtiva eden Hutbe-i Şamiye’nin Zeyli Risalesi’ni bu zamanın efkârına sunarken :

“Ey bu hamiyet-i diniye ve milliyeden hangisine daha ziyade ehemmiyet vermek lâzım geldiğini soran bu şimendifer denilen medrese-i seyyarede ders arkadaşlarım ve şimdi zamanın şimendiferinde istikbal tarafına bizimle beraber giden bütün mektebliler!.. Size de derim ki...”

Diye dersini ve hitabını daha da umumileştirmiştir. Ve inayet-i İlahiye ile bugün Risale-i Nur dersleri ve hakikatları bütün İslâm alemine, hatta topyekûn insanlık câmiasına bir ders-i ahlâk ve fazilet istikamet ve muvaffakiyet düsturlarını neşretmektedir. Bu da, Hz. Üstadın beyaniyle:

“Risale-i Nur’un, Kur’an-ı Hakim’in bu asrın fehmine ve anlayışına bir dersi olması mazhariyetidir.” Cenâb-ı Hakk’a sonsuz hamd ü senalar olsun ki, bu dersler tesirlerini göstermişler ve Nur Talebeleri çok ağır şartlar altında inayet ve kerem-i İlâhî ile üstadlarının emir ve tavsiyelerine riayetle tevfik-i İlâhînin tecellisine nâil olmuşlardır.

Hz. Üstadın zamanından beri Nur’un dersinde, hizmetinde ve neşrinde bulunan kardeşlerin bir kısmı Lillâhilhâmd hayattadırlar. Ve hizmet-i Kur’aniyyeye ve Nuriyeye devam etmektedirler. Hz. Üstadın buyurduğu gibi, “Benim bir fâni dilime bedel, Risale-i Nurun yüzbin nüshalarının bâki dilleri susmaz, konuşur. Ve hâlis talebeleri, binler kuvvetli lisanlarla o kudsî ve küllî vazife-i Nuriyeyi şimdiye kadar olduğu gibi kıyamete kadar devam ettirecekler. ”

“Lillahilhamd hizmet-i Kur’aniye ve İmaniye’de Cenab-ı Hak rahmetiyle öyle kardeşleri bana vermiş ki, vefatım ile, o hizmet bir merkezde yapıldığına bedel, çok

---

merkezlerde yapılacak. Benim dilim ölüm ile susturulsa, pek çok kuvvetli diller benim dilime bedel konuşacaklar, o hizmeti idame ederler.

Hatta diyebilirim: “Nasıl ki, bir tane tohum toprak altına girip ölmesiyle bir sümbül hayatını netice verir, bir taneye bedel, yüz tane vazife başına geçer. Öyle de; mevtim, hayatımdan fazla o hizmete vâsıta olur ümidini besliyorum!.. ” demektedir.

**Hz. Üstad, bu ümit ve ricasının bir mektubunda, “Hiçbir mahviyet ve tevazu niyetiyle olmayarak bütün kanaatimle ilân ediyorum ki;** Benim hizmetim ve sergüzeşte-i hayatım, bir nevi çekirdek hükmüne geçmiş. İnayet-i İlâhiye ile bu zamanda ehemmiyetli bir hizmet-i imaniyeye mebde’ olmak için “Kur’an’dan gelen ve meyvedar bir şecere-i âliye olan Nur Risalelerini ihsan etmiş” diyerek kabul olunduğunu dile getirmiş, hayatının son senelerinde bizzat müşahede ederek tahdis-i nimet suretiyle ifade ve beyanda bulunmuştur.

*Hz. Üstadın hizmetkârlarından  
(Sungur-Hüsnü-Bayram-Abdullah)*

---

*(\*) Bu hususta nümune olarak bakınız : Kastamonu Lâhikası, Envâr Neşriyat 1983 baskısı sh: 136 ve 191.*

[\[1\]](#) *Barla Lâhikası, Envâr 1981 baskısı sh: 207.*

[\[2\]](#) *Mektubat, Said Nursi, Envâr 1986 baskı sh: 20.*

[\[3\]](#) *Barla Lâhikası, Envâr 1981 baskı sh: 45.*

[\[4\]](#) *Mektubat sh: 336.*

[\[5\]](#) *Kastamonu Lâhikası, Envar 1983 baskı sh: 52.*

[\[6\]](#) *Kastamonu Lâhikası, Elyazma, sh: 278.*

[\[7\]](#) *Emirdağ-1 Lâhikası, elyazma benim kitab sh: 298.*

[\[8\]](#) *Şualar Envâr 1980 baskı sh: 607.*

[\[9\]](#) *Emirdağ 1 Lâhikası elyazma benim sh: 661.*

*(\*) Bunu eskimez teksirlerin küçüklerinde çok az yapmış. Onlar da sonradan asıl nüshalarla karşılaştırılarak umumiyetle izale edilmiştir.*

*(\*)Biz, o şahsın ismini yazmıyoruz.*

[\[10\]](#) *Şualar, Envar 1980 baskı sh: 500.*

---

[11] *Siyaset, Neşriyat, Şerh ve İzah Meseleleri isimli kitap sh: 170.*

(\*Hz. Müellif bu gibi ifadeleriyle, “herkesin anlaması için sadeleştirme” iddiasını açıkça reddediyor.

[12] *Mektubat, Envâr 1986 baskı sh: 373.*

[13] *Mektubat, sh: 383.*

[14] *Mektubat, sh: 370.*

[15] *Nur'un İlk Kapısı, 215 sh.lik 1959 baskısı sh : 180-181.*

[16] *Emirdağ Lâhikası sh : 97.*

[17] *Kastamonu Lâhikası, Envâr 1983 baskı sh: 52.*

[18] *Mesnevî-i Nuriye, Abdulkadir Badıllı tercümesi sh: 234.*

(\* Elyazma büyük boy Emirdağ-1 Lahikası mecmuası sh: 124.

(\* Aynı kitab sh : 133.

(\* Aynı kitab sh : 249.

(\* Aynı kitab sh : 302.

(\* Aynı kitab sh : 310.